

Külföldi Jatekszin Kiadja a magyar tudos tarsasag.
(Ausländische Schaubühne.). 2. Nök iskolája. Vigjáték 5 felv.
Magyarositva Arvay Gergely által

Trattner
Pesten; Budapest 1833

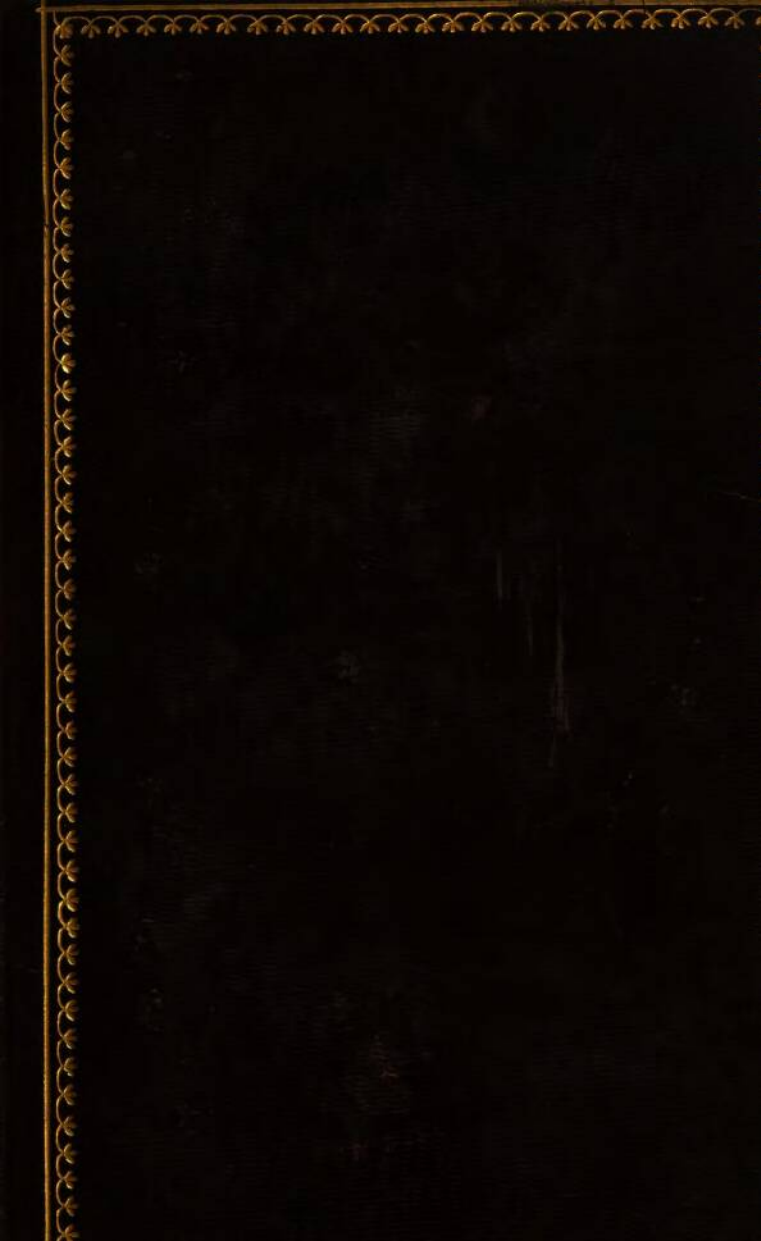
Signatur: 55627-A.2
Barcode: +Z174550405
Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ174550405>
Umfang: Bild 1 - 144

Nutzungsbedingungen

Bitte beachten Sie folgende Nutzungsbedingungen: Die Dateien werden Ihnen nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke zur Verfügung gestellt. Nehmen Sie keine automatisierten Abfragen vor. Nennen Sie die Österreichische Nationalbibliothek in Provenienzanangaben. Bei der Weiterverwendung sind Sie selbst für die Einhaltung von Rechten Dritter, z.B. Urheberrechten, verantwortlich.

Hinweis: Das Dokument enthält hinterlegte Textdaten, die eine Suche in der Datei ermöglichen. Diese Textdaten wurden mit einem automatisierten OCR-Verfahren ermittelt und weisen Fehler auf.

N. HOF

BIBLIOTHEK

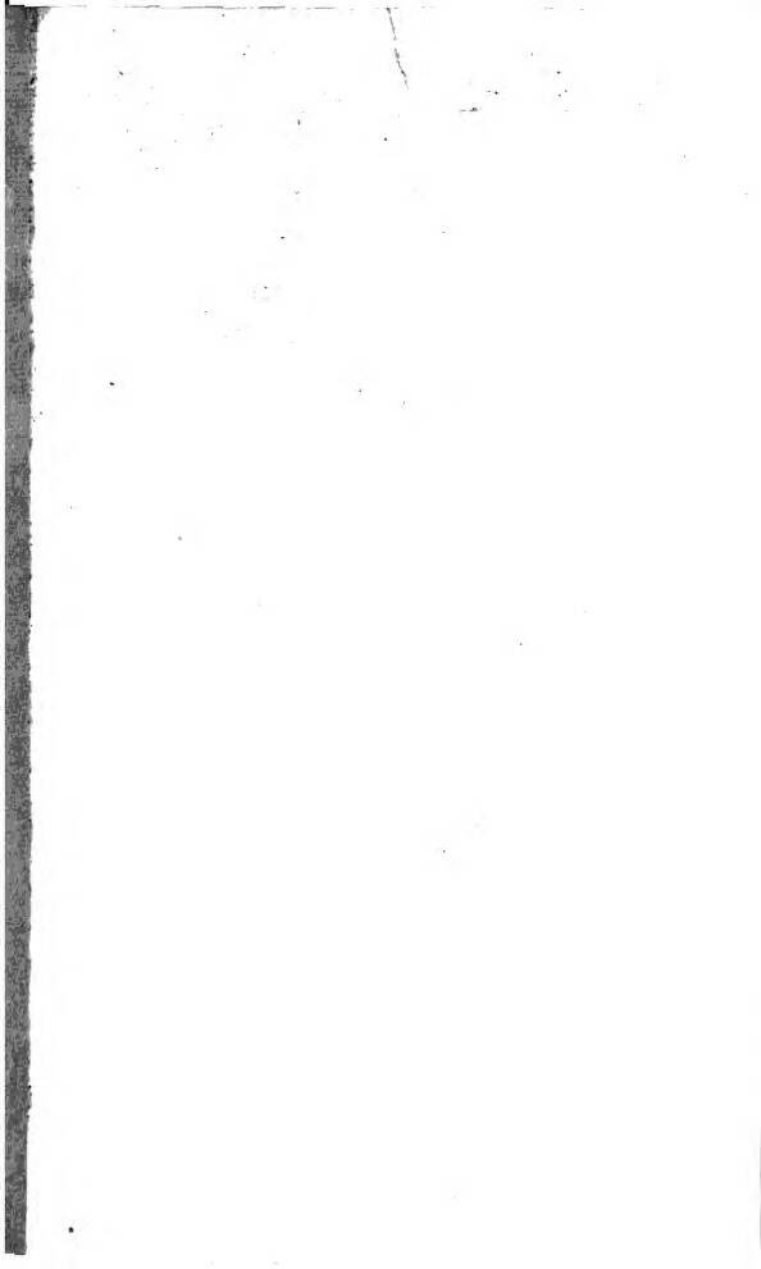
55.627-A

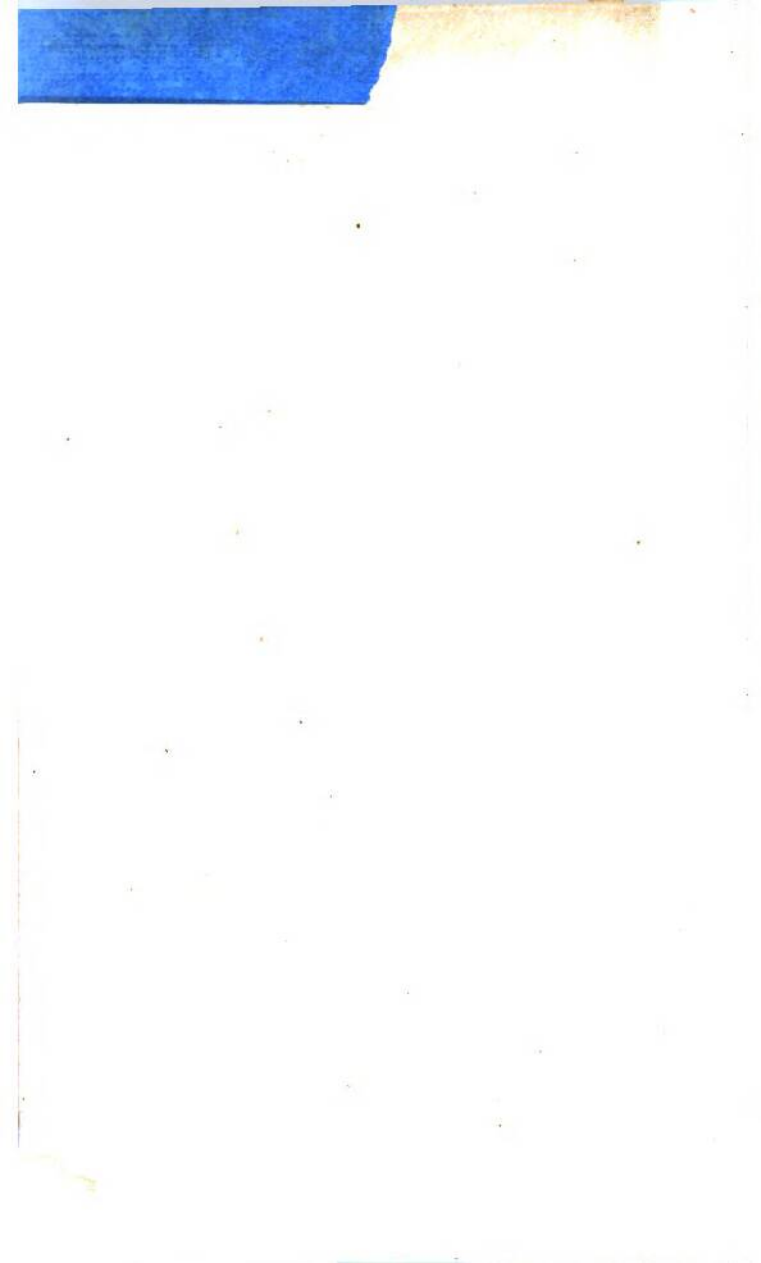
Alt-

55627-A.

KÜLFÖLDI JÁTÉKSZÍN.

KIADJA

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

MÁSODIK KÖTET.

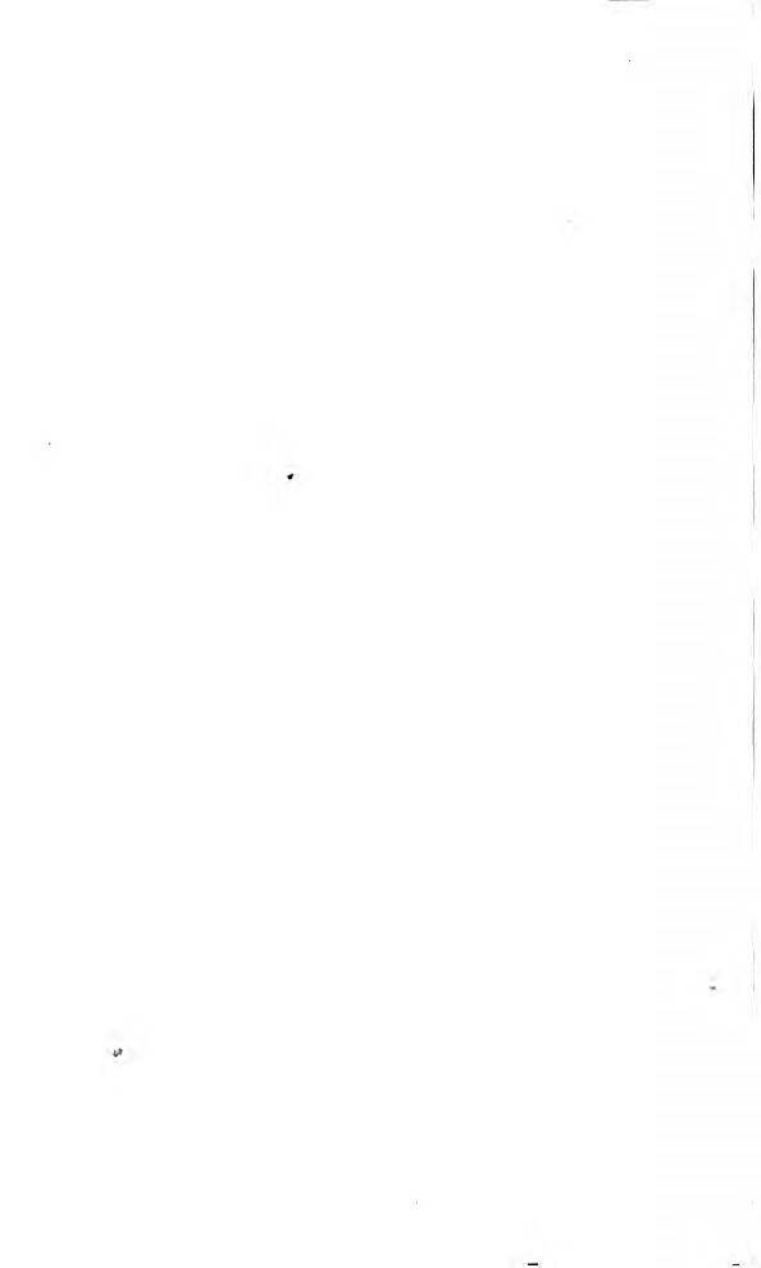
NŐK' ISKOLÁJA.

PESTEN.

TRATTNER-KÁROLYI' NYOMTATÁSA.

1833.

NŐK' ISKOLÁJA.

VÍGJÁTÉK ÖT FÖLVONÁSBAN,

MOLIERETŐL.

MAGYAROSÍTVA

ÁRVAY GERGELY

ÁLTAL.

PESTEN.

TRATTNER-KÁROLY? NYOMTATÁSA.

1833.

S Z E M É L Y E K.

BALÁZSI, MÁSKÉNT KÉTLAKY.

CZENCZI, GYULA' KEDVESE.

GYULA, VÖLGYI' FIA, CZENCZI' KEDVESE.

INTAI, BALÁZSI' BARÁTJA.

SZERENCSY, INTAI' SÓGORA.

VÖLGYI, BALÁZSI' BARÁTJA, GYULA' ATYJA.

BERTÓK, PARASZTLEGÉNY, BALÁZSI' SZOLGÁJA.

DORKA, PARASZTLEÁNY, BALÁZSI' SZOLGÁLÓJA.

ÜGYVÉD.

A' dolog történik egy külvárosi piacon.

ELSŐ FÖLVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

INTAI ÉS BALÁZSI.

INTAI.

A? végre jöttél ide tehát, miként előbb
Mondád, hogy őtet elvegyed?

BALÁZSI.

Nem más okért;

'S ezt végre is hajtom, hacsak lehet, ma vagy
Holnap.

INTAI.

Barátom! itt csupán ketten vagyunk,
És minden avatatlan tanúk' fülelései
Nélkül beszélhetünk. Bocsáss-meg előre, ha
Mint jó barát megnyitom előtted keblemet.
Szándékod, elhidd, rettegésbe hoz engemet.
Akármiként intézd ügyöd', te vakmerőn
Kockáztatod magad', ha házasságra lépsz.

BALÁZSI.

Igaz, barátom, elhiszem, neked saját
Házadban okod elég vagyon, hogy engem is
Házam' körében félts: 's mutatja homleked,

Hogy Hymen' áldott lánczait csalhatatlanúl
Szokták követni mindenütt a' szarvak.

INTAI.

Oh,

Ezek csak a' vak eset' csapási, mellyeket
Hogy elkerülni fog, magáért senki sem
Lehet kezes! de az, ki erről módfölött
Aggódik, úgy vélem, nem a' legjózanabb.
De, hogy miattad rettegek, egyedül azon
Gúnyok teszik, mellyekkel olly töménytelen
Férjek' szerencsétlen esetit rostálgatád.
Szó a' mi szó; magad tudod, kicsinyt, nagyot
Birálgatásod alá vonál, 's abban telék
Legkedvesebb kéjed: ha mindenütt, a' hol
Valál, kaczajt indíthatál a' titkosabb
Szerelmi cselszövegetekből.

BALÁZSI.

Ez méltán esett.

Van-e több imilly város terült színén kerek
Földünknek, a' hol a' férjek illy türelmesek
Volnának? Itt lépten nyomon láthatni, mint
Kötik-be szemeiket nekik százfélekép
A' csalfa lélekkel bíró dajnák. — Emez
Javakat szerez, mellyeket a' nő azokkal oszt
Meg, kik a' magát törő maró férjnek fejét
Megszarvasítani bajnokul törekszenek.
A' másik (eggy kissé szerencsésb, hanem azért
Szinget olly csufos) jól látja, mint ajándékoztatik

Hitvese koronként; 's még sem ébred lenne föl
 Féltékeny indulat: mivel nője hiteti,
 Hogy mind erénye' bére ez. Tovább amott
 Egy harmadik tüzet kiált; de legkisebb
 Sikerét se' látja annak. A' negyedik tele
 Galambszelídséggel, az egész dolgot szabad
 Folyamatra hagyja: 's ha közeledni sejtethi
 A' hölgyimádót, keztyűt és pálczát ragad,
 'S megy. A' menyecskék közül emez, mint nyilt-
 Nőcskéhez illik, színli hűségét a' férj [szívű
 Iránt; imádóját fülébe sugja; 's az,
 Mivel e' csal-étek bódulásba hozza őt,
 Nyugodtan alszik; sőt talán sajnálja is
 Az esenkedőt, ki esdeklésit nem haszon
 Nélkül fecsérli. — Más meg' ártatlan palást
 Alá akarván fényüzését rejteni,
 Azt vallja: hogy játékba' nyeri a' drága pénzt,
 Mellyet naponként elpazarl; 's az egygyűű
 Férj, meg se' gondolván, minő játékban? az
 Eget az adott nyereség' fejében áldja is.
 Eggy szóval, a' satyra' ezer tárgyait ezer
 Alakba' rám kacsongni látván, a' kaczajt
 Megállanom mi mód lehetne? Vagy midőn
 Az ostobáknak olly . . .

INTAI.

Igen, de ki mást nevet,
 Félfelhet, hogy ő is eggykoron kölcsön gyanánt
 Kinevettetik. Hallom a' világ' beszédeit

Én is magadként; hallok ollyakat, kik a'
 Történtekeket hangos torokkal kürtölik, de ott,
 Hol én vagyok, bármit hiresztelnek; soha
 Engemet azon tapsolni senki se' lát. Valóm
 Sokkal szerényebb, semhogy ezt tegyem; 's noha
 Bizonyos nemű türelmeket magam is nagyon
 Kárhoztatok; 's noha semmikép nem szándokom
 Elnézni, mit töménytelen férjek hideg
 Vérrel tekintnek: még is ebbeli érzetem'
 Ki nem fitítom senkinek. Mert, hasztalan,
 Kell félni a' gúny' visszapattanásától:
 'S illyen esetekben nem tanácsos eleve azt
 Harsogni, mit fognánk mivelni, mit nem? Így,
 Habár a' sors' vaskénye homlokomra olly
 Idomtalan czimert tűz is; bátor vagyok
 Azthinni: hogy illy viseletem mellett, kik azt
 Megsejtik is, csak legfőlebb köpönyeg alatt
 Fognak mosolygni; sőt talán a' jámborabb
 Lelkek sohajtva mondani: „be sajnálomőt!”
 De nálad ez másként vagyon kedves komám!
 Te, újlag mondom, sikos pályára lépsz.
 Minthogy szavad kíméletlen csipdezte a'
 Türelmem miatt vádoltatott férjek' hírét;
 Minthogy reájok nézve egy lánczról leoldatott
 Sátán valál: tapogatva járj, 's ójad magad,
 Hogy rá ne szedjen Chlorisod; máskép, habár
 Csak egy körömnnyit sejtének körülted a'
 Tőled gunyoltak; érzeni fogod mérgöket.

BALÁZSI.

Kérlek ne töprenkedj'; helyén legyen feje
 Annak, ki rajtkapni akar e' pontban. Tudom
 Én mind azon fortélyokat, 's alattomos
 Ösvényeket, mellyeket az asszonyok szemeink'
 Bekötése végett leltének: 's mivel nagyobb
 Résztint ügyességök szokott kijátszani
 Bennünket; ezen eset ellen is beárkolám
 Magam'; 's fölötte ügyetlen az, kit elveszek,
 Arra, hogy eme' rút bélyeget sütné reám.

INTAI.

Hohó! barátom mit vitatsz? Talán hogy egy
 Buta . . . . ?

BALÁZSI.

Ki butát vesz, nem csekély ésszel bir az.
 Hogy hitvesed feddhetetlen, önkényt elhiszem
 Mint jó keresztény: de az eszes hölgy alig ígér
 Boldog jövődőt; és tudom soknak nagyon
 Sokba kerül az, hogy szerfölött elmés leányt
 Választa. Én viseljem egygy olly lángeszű
 Asszony' bilincseit, ki folyvást üstökös
 Csillagot, eclypsist, 's hypotenusát emleget?
 Ki versben, és folyó beszédben ékesen
 Ír? kit tudósok, 's herczegek keresnek? és
 Azonban én mint férje, csak mellékesen
 Említve, olly szenthez legyek hasonlatos,
 Kit senki még előidézni sem kíván?
 Nem; soha nem akarok én imilly fellengező

Elmét. Mihelyt az asszony a' szerző-nevet
 Vadássza, már többet tud az, mint kellene.
 Én azt szeretném, hogy csak azt se tudja nőm,
 Mi legyen a' rím, és ha vele cadentiást
 Játszván akárki kérdené „káposzta: Mi
 Illik-reá? “ felelje: „kolbász és kapor.“
 Szóval: tudatlan legyen az végetlenül;
 'S kerékdeden kimondva, mást ne tudjon ő,
 Mint istenét imádni, engemet hiven
 Szeretni, fonni 's varrni . . . .

INTAI.

E' szerint a' te

Nádlovad az ostoba feleség?

BALÁZSI.

Az; és pedig

Annyira: hogy örömetebb ragaszkodnám a' rút
 Tompa-fejühöz, mint bárminő villám-eszű
 Széphez.

INTAI.

Pedig a' szépség, 's az ész . . .

BALÁZSI.

Elég ide

A' becsületérzés.

INTAI.

Úgy, de monddsa hát, miként
 Reménylheted, hogy tudja a' botor barom
 Mi a' becsület? mert azt nem említem, mi szép,
 'S mi kellemes lehet illy számárhoz holtodig

Nyügözve lenni. — Gondolod, hogy czélotat
Éred ez uton? 's hogy képzeted szerint erős
Alapokon álland homlokod' disze? — Az okos
Nő is feledheti néha tisztjét; de legalább
Szükség, hogy ezt akarni merje: a' buta
Ellenben azt minden nyomon meg-megszegi,
Bár néki különös örömet ilyen megszegés
Nem hoz; 's gyakorta azt se' tudja, hogy ez botlás

BALÁZSI.

Ezen

Bölcselkedésre röviden azt felelem, a' mit
Hajdanta illy esetben eggy más válaszolt:
*„Untass, bármint akarsz, hogy okos nőt vegyek;
Papold, hogy szavadtúl zengjenek a' hegyek:
Végre a ment mondván bámúlni fogsz rajta,
Hogy makacs hallgatód szavadra nem hajta.“*

INTA I.

Eggy szót se' szólok többet.

BALÁZSI.

Önnön köntöse

Kinekkinek legjobban áll. Nekem, ha párt
Választok, abban is saját módim vagyok,
Mint bármiben. Van annyi birtokom, hogy olly
Asszonyt vehessek, ki egészen kényemet
Kövesse, és vak hódolása kincseit
Vagy eredetét szememre lobbantani soha
Ne hagyja. Számosb kisdedek közt eggykor eggy
Négy évet ért csendes, komoly, szerény alak

Meg tudta bájni szívemet: szükölködő
 Anyjátul őt elkérni kedvem érkezett;
 'S az ügyefogyott menekedni terhétül örült.
 Eggy a' világ' zaját nem ismerő csekély
 Klastromba vittem őt, hogy ott en-politikám
 Szerint neveltessék: az az, kiszabám, minő
 Vigyázatot fordítsanak reá, hogy ott
 Belőle olly idióta kerekedjék, minő
 Kevés vagyon. — Sikerült is ezen intézetem;
 Mert serdülését-meghaladt korában is
 Olly ártatlannak leltem őt: hogy az egeket
 Áldottam e' bölcs tettemért; melly, mint hiszem,
 Számomra eggy inyem szerint való hűtöst
 Képzett. Tehát ismét magamhoz vettem azt:
 'S minthogy lakom ezerféle embertül pözsög:
 Félretakarítám őt (szemesnek a' világ)
 Külvárosi lakásomba, hol soha senki sem
 Szokott keresni; és nehogy természeti
 Jósága csorbúlhasson: olly cselédeim
 Udvarlanak körülte; kiknek eggyügyű
 Erkölce az övéhez hasonlít. Kérdezed talán,
 Mi célja e' regémnek? az, hogy észre vedd,
 Milly igen előre látok én. — Hogy tenmagad
 Vehessed őt szemügyre, 's választásomat
 Megitélni tudjad, jó-e vagy hibás? ma jój
 Vacsorára hozzám.

INTAI.

Édes örömetst.

BALÁZSI.

Ugyan ezen
Találkozással ártatlanságát, 's egyéb
Tulajdonit mind megbirálhatod.

INTAI.

A' mit ez
Oldalrul említél, nem . . . .

BALÁZSI.

A' való szavam?
Fölfogja múlni. Egyszerűségét gyakran
Csudálni kényteleníttetem, 's olly dolgokat
Ejt néha, hogy majdnem halálra nevettet. Így
Többek közül, a' minap — ki hinné! — szertelen
Tűnődve hozzám lép, 's ezen kérdést teszi
Ártatlanul: „A' gyermekek hol termenek?
Nemde a' kutakban?”

INTAI.

Áldjon a' sors vele, szívem
Balázsim!

BALÁZSI.

Ezt köszönöm; de hát folyvást ezen
Néven hivandasz engemet?

INTAI.

Nyelvemre jó
Az szüntelen akaratomnak ellenére is;
'S a' Kétlaky uraság eszembe se' jut soha.
Ki ördög is sugallta, hogy negyvent haladt
Korodba' magadat elkeresztelted, 's avult

Polgáriságod' omladékiból uri
Rangot koholj?

BALÁZSI.

Annak, barátom, egyy oka
Az; hogy ezen új házam egyedül a' Kétlaky
Nevezet alatt ism'retes: másik pedig,
Hogy ezen nevet füleim nemesbnek hirdetik.

INTAI.

Minő fonákság! ősinek tisztos nevét
Letenni, és helyette más chimera
Képzetre épültet magára öltetni!
Ezt rendszerint bizonyos nemű csiklandék szüli.
Szómmal ne vétsek: egyy parasztot ismerek,
(Rendes neve Döher Csicsa) ez ámbátor csak egyy
Hold földje van; körülvevé szűk birtokát
Valamelly mocsár' bűzhedt vizével, 's a' becses
Szigety nevet vállalta föl.

BALÁZSI.

Barátom, e'
Példát magadnak tarthatád. Elég az, én
Kétlaky nevet viselek, mivel jól hangzik, és
Dicső is eggyyszer'smind: 's ki másképen nevez,
Az nem találja kedvemet.

INTAI.

'S pedig kevés
Találkozik még is, ki megfelelne ebbeli
Vágyodnak: és mi több, leveleiden is nem egyy
Czimet találsz . . . .

BALÁZSI.

Nem sért ez ollyantúl, kinek
Tudtára nincs; de tőled . . . .

INTAI.

Isten neki! ezért
Biró elejbe nem kelünk. Iparkodom ezután
Számát reászoxtatni, hogy csak Kétlaky
Úrnak nevezzen téged.

BALÁZSI.

Isten veled. — Ezen
Kapun kopogni fogok, hogy ottben jó napot
Mondhassak, és legalább megérkezésemet
Tudassam.

INTAI (távoztában félre)

Ez, lelkemre mondom, nincs eszén!

BALÁZSI (eggyedül)

Ez néminemű pontokra nézve esztelen.
Rendes, mi szenvedélyesen legyezi kiki
Ön-véleményit.

(Zörget tulajdon háza' kapuján)

Hej!

MÁSODIK JELENÉS.

BALÁZSI; (belül a' kapun) BERTÓK ÉS DORKA.

BERTÓK.

Ki zörget?

BALÁZSI.

Nyisd ki csak.

(félre)

Elképzelem, minő öröm leend, ha majd
Eggyyszerre nála toppanok, kit már tized
Nap óta nem látott.

BERTÓK.

Ki van oda kint? he!

BALÁZSI.

Én.

BERTÓK.

No 's?

BALÁZSI.

Nyisd ki lassan.

BERTÓK (Dorkához)

Menj te.

DORKA.

Menj magad.

BERTÓK.

Nem én

Ugyan.

DORKA.

De én sem ám.

BALÁZSI.

Helyes mód, engemet
Itt ácsorogva hagyni! Ugyan eresszetek-
be végre, kérlek.

BERTÓK.

Hát ki zörget?

BALÁZSI.

Az uratok.

BERTÓK.

Mit mond?

DORKA.

Az úr jött haza, hamar nyisd-föl.

BERTÓK.

Nem én ,

Nyisd-meg magad?

DORKA.

Nem látod-e, hogy a' tüzet fujom.

BERTÓK.

Nem látod-e, hogy a' verebet őrzöm? a' macska
majd

Elkapja.

BALÁZSI.

A' mellyik ki nem nyitja, öt ebéd
Helyett koplal.

(Mindketten a' kapuhoz futnak)

DORKA.

Félre! mi tatárt kalányozol

Elöttem? Én már itt vagyok.

BERTÓK.

Mért futsz előbb,

Mint én? — derek fortély!

DORKA.

Kotródj'innét.

B E R T Ó K.

Kotródj?

Te.

D O R K A.

: Hagyd nyitom-föl a' kaput.

B E R T Ó K.

Hagyd nyissam én

Föl.

D O R K A.

De te ugyan föl nem nyitod.

B E R T Ó K.

De magad sem ám.

D O R K A.

Te sem.

B A L Á Z S I.

Valóban ezek türelmemet tüzi
Próbára teszik.

B E R T Ó K (bejövén a' színre)

Ehol ni! én nyitám meg, én.

D O R K A (bejövén)

De biz' én, uram.

B E R T Ó K.

Ha az uraságot nem tekinteném:

Én téged . . .

B A L Á Z S I (Bertóktól eggy lökést kapván)

Úh ördög! . . .

B E R T Ó K.

Bocsánatot édes úr

BALÁZSI.

Nézd e' különözöt!

BERTÓK.

Dorka sem különb, uram.

BALÁZSI.

E' nyomban elhallgassatok mindketten e'
Buta süttelenséggel; 's reám figyeljeteK,
Mit kérdezek. Bertók, te szólj; hogy folynak itt
A' dolgok?

BERTÓK.

Uram itt . . .

(Balázsí leveszi Bertók' fejeérűl a' kalapot)

Hála istennek bizony . .

(Balázsí ismét leveszi neki kalapját.

Mi türhető . . .

(Balázsí újra leveszi Bertók' kalapját, 's földre veti azt)

BALÁZSI.

Kitűl tanultad ezt, fedett fővel
Beszélni vélem? oktalan barom!

BERTÓK.

No, ezt

Jól teszi az úr, mert én hibáztam.

BALÁZSI.

Hídd ide

• Czenczit.

HARMADIK JELENÉS.

BALÁZSI, DORKA.

BALÁZSI.

Szomorkodott-e Czenczi, míg falún valék?

DORKA.

Ha szomorkodott-e? nem az bizony.

BALÁZSI.

Nem-e?

DORKA.

Nem biz' az.

BALÁZSI.

De hát miért . . . ?

DORKA.

Úgy! vagy igen is, minduntalan
 Azt vélte, hogy megjött kegyed; s csak egy lovat
 Egy szamarat, ökröt, vagy bivalent házunk előtt
 Elmenni nem látott, hogy azt kegyed gyanánt
 Ne nézte volna.

NEGYEDIK JELENÉS.

BALÁZSI, CZENCZI, BERTÓK, ÉS DORKA.

BALÁZSI.

Lám, kezében a' kötés;
 Nem rossz jel ez. — Örölsz-e Czenczi, hogy meg-
 érkezém?

C Z E N C Z I.

Örülök biz' én, isten hozá az urat.

B A L Á Z S I.

Viszont

Örvendek én is. Nemde néked Czenczike
Nem volt bajod, mióta nem látál?

C Z E N C Z I.

Nem; azt

Kivéve, hogy balhák zaklattak éjszakánként.

B A L Á Z S I.

Oh,

Majd rövid idő alatt leend, ki azokat is
Elűzze tőled.

C Z E N C Z I.

Azon kimondhatatlanúl

Örvendeni fogok.

B A L Á Z S I.

Elhiszem. — Min dolgozol

Ott?

C Z E N C Z I.

Fejkötőt varrok magamnak; már az úr'
Hálósüvegeit 's ingeit mind egyig el-
készítgetém.

B A L Á Z S I.

Ez igen derék: eredj-be csak
Most Czenczikém, de meg ne und addig magad'!
Tüstént megint nálad leszek, 's veled nyomos
Dolgok felül fogok beszélni.

ÖTÖDIK JELENÉS.

BALÁZSI (eggyedül)

Jőjetek

Ide századunk' hős-női, ti elmés, tudós
 Hölgyek! ti gyengéd érzeményt fitogtató
 Ájuldozók! kétlem, ha minden versitek,
 Regéitek, leveleitek, 's szerelmeket
 Lihegő írásitok, 's egyéb sajátitok
 Fölérhetők-e tisztos és szemérmetes
 Tudatlanom' kecsseivel. — Óh ne légyen ingerünk
 A' vagyon; csak a' becsület legyen meg . . .

HATODIK JELENÉS.

BALÁZSI, GYULA.

BALÁZSI.

De ki jön ott?

Ez volna . . . ? az bizony. Csalatkozom? De nem;
 Még is csakugyan ő, senki más. — Gyl . . .

GYULA.

Uram Balá . . .

BALÁZSI.

Te Gyula!

GYULA.

Balázs! !

BALÁZSI.

Óh! minő nem várt öröm!

Mióta vagy te itt?

GYULA.

Kilenczed napja már.

BALÁZSI.

Valóban?

GYULA.

Én mindjárt kerestem, 's nem lelém

Az urat.

BALÁZSI.

Falun valék.

GYULA.

Tudom, tized napig.

BALÁZSI.

Hogy' fölnövekedika' gyermek egy két év alatt!
 Mint bámulok, hogy ekkorának látom őt,
 Kit olly parányinak ismerék!

GYULA.

Látja-e az úr!

BALÁZSI.

Kérlek, miként van Völgyi, a' te atyád, 's az én
 Kedves barátom, kit szeretve tisztetek?
 Olly vidor-e most is? mert ha őtet illeti,
 Minden kicsinység érdekel. Négy év lefolyt,
 Mióta egymást látni módunk nem vala:
 Sőt még, mi több, úgy tetszik, egymásnak nem is
 Iránk.

GYULA.

Az ekkorig vidám, 's rajtunk talán
 Most is kitesz. Levelet is küldött általam
 Az urnak. Eggy utóbbiban idejövetelet
 Igéri: de mi végett? okát nem irta-meg. —
 Nem tudna polgártársi közt valakit az úr,
 Ki ide, Velencze' messze partjain sok évekig
 Szerzett arannyal gazdagon tér-vissza, és
 Itt újlag letelepedést ohajt?

BALÁZSI.

Nem én;

Nevét nem emliték?

GYULA.

Szerencsy.

BALÁZSI.

Nem ismerem.

GYULA.

Atyám nekem mint ismerőst jelenti őt,
 Hogy visszatért; 's hogy azzal együtt utaz ide
 Valamelly nyomos dolog miatt; de mi legyen az?
 Sorai nem említik.

(Áltadja Balázsinak Völgyi' levelét)

BALÁZSI.

Nékem ritka örömet
 Szerzend megérkezése; 's részemről nem is
 Mulasztok el semmit, hogy érdemei szerint
 Fogadjam.

(Elolvastván a' levelet)

Ó, két jó barát között minek
 Illyen levél! Felesleg itt a' compliment.
 Te Gyula ezentúl (a' levél erről ugyan
 Semmit se' szól) szabadon parancsolj; mindenem
 Szolgálatodra készen áll.

GYULA.

Emberemet én
 Szaván fogom. Most szinte száz tallerra van
 Szükségem.

BALÁZSI.

Isten a' birám! lekötelezsz,
 Hogy engedelmemet nyomon használod, és
 Szeretem, hogy épen annyi van velem. Nesze!
 Erszénnel együtt tartsd meg azt.

GYULA.

Ó! én ezért

Hálával . . .

BALÁZSI.

Ezt a' hűrt ne pengessük. Hogyan tetszik
 A' város?

GYULA.

Épületire nézve kellemes;
 Polgári számosak; mulatságai, nem is
 Kétlem, királyiak lehetnek.

BALÁZSI.

Kiki lel itt
 Enyhet's gyönyört, 's önkényihez szabja ezeket.

De, mi illeti azokat, kiket szerelmi hős
 Névvel nevez a' világ: azoknak itt
 Igazán szabad mező nyilik; mert asszonyaink
 Kaczérok; eggyiránt szelíd szökéje, és
 Barnája: a' férjek pedig legjobbak a'
 Föld' területén. Ez, mondhatom, fejedelmi kéj,
 És néha én azon csinyokból, melyeket
 Tapasztalék, egész bohózatot szövök
 Magamba! — Hát te még ezen tündérsereg
 Közül eggyre sem vetéd szemed? Csuda volna az,
 Ha néked itt nem jutna rész. Illy idomuak
 Nagyobb keletben vannak a' legfinomabb
 Körmöczi aranyból: termeted szarvat tehet
 A' legvigyázóbb főre is.

GYULA.

Hogy az igazat
 Megvalljam, e' piacz' körén eggy kis kaland
 Kezd általam szövődni már. Mint jó barát
 Nem türhetem-meg, hogy Kegyed' titkomba ne
 Ávassam.

BALÁZSI (félre)

Ez helyes! megint eggy új rege:
 Lesz, mit fekete könyvembe iktassak.

GYULA.

De ez

Köztünk maradjon, kérem.

BALÁZSI.

Oh! . . .

GYULA.

Tudja Kegyed, illy

Esetben a' titok - árulás a' számolást
 Elakasztja. Hát hím nélkül elmondom. Nekem
 E' tájon egy szépség szivembe beszökött.
 Kezdetbe' mindjárt esdeklésim annyira
 Sikerültenek: hogy tárt kaput lelék, mikor
 Kivántam; és se' nem dicsekszem, sem pedig
 Őt nem kisebbitem, ha mondom, hogy nagyon
 Jó karba' vannak dolgaim.

BALÁZSI.

'S az volna?

GYULA.

Eggy

Fiatl szüzecke, ki amott a' vörnyeges
 Házban lakik. — Való, hogy eggyügyü még igen
 Eggy férfi hallatlan különczkódései
 Miatt, ki őt minden világi közösülés
 Elűl szegényt félre takará, 's tudatlanúl
 Nevelé: de még ezen tudatlanságban is,
 Mellynek bilincsein tartatik, tündöklének
 Ingerei. Eggy bájló alak, 's eggy szellemi
 Gyöngéded alkat, mellynek ellentállani
 Nem képes emberi szív. De nem hihetem, hogy az
 Úr még ne látta volna e' szerelmi kéj'
 Ezer varázsival rakott bájsillagot.
 Neve — Czenczi.

BALÁZSI (félre)

Ah! megdermedek!

GYULA.

Tyrannusa

Képlaky, vagy Széplaky nevet visel; nem is
Tudom; nevén soká tűnődni nem érdemes.
Hogy gazdag, azt mondják sokan: de hogy okos is
Azt senki sem; sőt mint nevetség' tárgya, úgy
Említettik minden felül. Nem ismeri
Ötet Kegyed?

BALÁZSI (félre)

Keserű falat!

GYULA.

Hogyhogy? Kegyed

Nem válaszol?

BALÁZSI.

De igen is, én ismérem őt.

GYULA.

Ugy-e nagy bolond?

BALÁZSI.

Hm . . .

GYULA.

Mit felel reá az Úr?

Ez a' *Hm* talán igent jelent? Egész nevetségig
Féltékeny, és kába ugy-e? látom úgy vagyon,
Mint hirlelék. Elég az, a' kellemteli
Leányka rabbá tette szívemet. De nem
Hazudok, ha mondom, ő valódi keleti gyöngy,

'S kár volna e' fonák czudar' saskörme közt
 Illy ritka szépséget tovább hagyni. Legalább
 Nékem tehetségem, 's heves vágyaim oda
 Irányzanak: hogy, bár ezer kinjára is
 A' szörnyetegnek, birtokomba kerítsem azt.
 Megvallom, a' kölcsönbe' vett pénz is egyedül
 E' célra volt tökéelve általam. Hiszen
 Kiki tudja, hogy bár milly erőködéseink
 Mellett is, a' pénz marad a' legnagyobb rugók'
 Kulcsa; 's hogy ezen csalóka ércz, melly annyi főt
 Szédít naponként, hadban is, szerelemben is
 A' hódolást igen sietteti. — — De az Úr,
 Ugy tetszik, elkomorodva van: talán bizony
 Roszalja tervemet?

BALÁZSI.

Dehogy; csak az felül

Gondolkodám . . .

GYULA.

Unalmas is vagyok talán:

Magamat ajánlom. Rövid idő alatt saját

Házában teszem az urnak udvarlásomat,

'S köszönetemet.

BALÁZSI

(egyedül vélvén magát)

Tehát azt kelle hallanom . . .

GYULA (visszatérve)

Még egyszer; — a' kíméletet kikérem: a'

Titok csupán csak két személyre való (el).

BALÁZSI (mint előbb)

A' mit

Lelkemben érzek, az . . .

GYULA (ismét visszatérve)

Leginkább pedig atyám

Ne sejtse; mert, egék! minő harag? tüze
Lobbanna föl szívében ellenem!

BALÁZSI

(félvén, hogy Gyula ismét visszatér)

Oh, pokol!

HETEDIK JELENÉS.

BALÁZSI (egyedül)

Mennyit gyötrődtem e' beszéd közben! soha
Szívbeli zaj nem kinza senkit ennyire.
Milly gondolatlanul serénykedett a' rút
Csevegő, hogy épen én előttem fedje-föl
Mibe' sántikál. Szerencse, hogy másik nevem
Még tévedésben tartja őt. — A' szél-malom!
Fog-e még valaha illy böszülést mutatni? De
Bármit türek, le kelle nyelnem haragomat,
Valamíg világosságra nem került, mitől
Kell tartanom, 's míg végig el nem károga
Haláldalát, és voltakép ki nem süle
Szövetkezésök. — Rajta! érzük-el; talán

Nem messze lesz még. Többet is kicsikarhatunk
Belőle. — Már előre is félek, nehogy
Még több boszú érjen; mivel az ember gyakran
Többet keres, mintsem találni kedve volt.

MÁSODIK FÖLVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

BALÁZSI (eggyedül).

Most szinte örvendek, hogy eltévedtem, és
Utól nem érhettem; mivel csak aligha bús
Szivem' zajos hullámai elkerülheték
Vala szemeit. Mi könnyűden elárulhatám
A' bennem ádázó harag' vad lángjait!
Pedig tudatni véle azt, mit eddig nem tudott,
Kora volna. — De fogadom, nem olly bohót lele
Bennem, ki illy falatot vigan lenyelne, és
Szabad mezőt engedne a' nyalánk lépek'
Incselkedésinek. — Ne félj, elállom én
Utadat, 's kifürkészem legott, mennyire haladt
Az eggyetértés köztetek. Becsületemet

Védelmeszem egyedül ez által; mert a' mennyire
Már a' leánnyal mentem, őt hölgyem gyanánt
Tekinthezem; 's botlása meg nem eshetik
Gyalázatom nélkül. Akármit mivel ő,
Az én rovásomra rovatik. — Te átkozott
Kirándulás! veszélyt-hozó eltávozás!

(zörget a' kapun).

MÁSODIK JELENÉS.

BALÁZSI, BERTÓK, DORKA.

BERTÓK (kaput nyitván)

No uram, bezeg most . . .

BALÁZSI.

Csitt! ne is mészanj! ide
Mindketten. Innen te, te meg' innen állj. No! nem
Értitek-e? Ide gyertek, ha mondom.

DORKA.

Ó, az Úr
Szinte elijeszt; már hátom is borzad.

BALÁZSI.

Tehát

Így kelle, míg távul valék, parancsimat
Tisztelnetek? 's így kelle engem' eggyetértőleg
Megcsalnotok?

DORKA (Balácsi' lábához borúl)

Jaj, kérem, el ne nyeljen az

Úr!

BERTÓK (félre)

Ó, talán valamelly dühös kutya marta-meg
Urunkat.

BALÁZSI.

Ah! . . . alig tudok szót ejteni,
Olly tűzbe jött vérem; kevésben múlt, hogy el
Nem fulladok. Pórére vetközném, ha nem
Szégyenleném.

(Bertók és Dorkához)

Hogy nézhetétek-el pokol'

Fajzati, hogy eggy férfi ide befurná magát? . . .

(Bertókhoz, ki futásnak indul)

Fuss csak zsvány! e' perczenetben meg . . .

(Dorkához)

Tese

Mozdulj helyedből, mert . . . parancsolom, igazán
Szóljatok . . . ezer mennykő! . . . igen, parancsolom

-(Dorka 's Bertók újra futni készül)

Porrá zuzom tüstént, ki csak mozdulni mer —
Hogy' jött-be házamba azon ember? szóljatok
Gyorsan, sietve, hamar; ne gondolkodjatok.
Hogy' jött-be házamba azon ember? szóltok-e
Vagy nem?

BERTÓK ÉS DORKA (együtt)

Jaj istenem!

D O R K A

(ismét Balázsi' lábaihoz borúl)

Elhalok.

B E R T Ó K (szintúgy)

Szivem reped.

B A L Á Z S I.

Habok között fuldoklom; ah! lélekzetet
 Kell vennem újra; eggy kiesinyt majd föl 's alá
 Járkálok. — Ó egek! gyaníthatám-e ezt
 Valaha, midőn e' kölket eggy arasznyinak
 Ismérni volt módom, hogy ilyen szörnyü bajt
 Hozand fejemre idővel? Istenem! miként
 Zajlik keblem! Jobb lesz talán, ka majd saját
 Szájából édesgetem-elő az egész ügyöt.
 Tikkasszuk a' boszonkodást. — Békét szivem!
 Halkan dobogj, halkan!

(Bertók és Dorkához)

Ti menjetek-be, és
 Küldjétek ide Czenczit. — Vagy inkább várjatok

(félre)

A' meglepés nagyobb leend, ha bűm' okát
 Előre senki sem sugandja meg neki;
 Magam hívom-le őt.

(Bertók és Dorkához)

Csak várakozzatok.

HARMADIK JELENÉS.

BERTÓK ÉS DORKA.

DORKA.

Egek! minő irtózatoss! tekintete
 Megfagylalá a' vért eremben; én soha
 Nem láttam illy dühös keresztényt.

BERTÓK.

Mondtam én,

Hogy ama' fiatal úr turta-föl benne az epét.

DORKA.

De mi a' manó lehet az, hogy itthon kedvesét
 Olly szigorú mód' leseti velünk? honnét vagy on,
 Hogy egész világ előtt titokban tartani
 Akarja; 's még csak azt se' látja kedvesen,
 Ha akárki' fíja reá tekint?

BERTÓK.

Onnét ni, hogy

Illy tett miatt féltékeny indulatba jön.

DORKA.

De hogy' vehet rajt' olly erőt ezen csufos hagy-
 máz?

BERTÓK.

Ennek oka az, hogy szerfölött félti a' leányt.

DORKA.

De mi okra nézve? mire való ezen harag?

BERTÓK.

Arra no! hogy a' féltés, csak értsd meg Dorka jól,
 Az olly izé... no!... melly az embert elgyötri,
 's melly minden embert elrivaszt a' ház körül.
 Várj, néked én most egy hasonlítást csapok,
 Hogy jobban átláthassad ezt. Mondd meg Dora
 Mikor teli bögrédet kezvedben tartanád;
 Ha egy nyalánk oda jönne, és abból veled
 Akarna enni: nem rivaszzkodnál-e rá?
 Vagy tőled egy orr-pöczkölést nem kapna-e?

DORKA.

Ezt értem immár.

BERTÓK.

Szinte úgy van, lásd, az is.
 A' nő bögréje a' férfinak, 's ha valaki jön,
 Ki az ő bögréjéből akar falatozni, az
 Irtóztató haragra lobbanik.

DORKA.

De mért

Nem téssen úgy hát mindenik? mért látni még
 Olyanokat is, kik azon örülni látszanak,
 Ha hölgyeik körül derék legényeket
 Sürögni látnak?

BERTÓK.

Mert nem olly torkos kiki,
 Hogy csak magának ohajtana a' jóllakást.

DORKA.

Már meg' jön ám, ha nem csalatkozik szemem.

BERTÓK.

Jól látsz te; mért valóban ő az.

DORKA.

Milly boszús!

BERTÓK.

Az ám, mivel bú ül szivén.

NEGYEDIK JELENÉS.

BALÁZSI, BERTÓK, ÉS DORKA.

BALÁZSI (félre)

Bizonyos görög

Octavianusnak jeles tanuság gyanánt
 Azt mondta eggykor hogy midőn valamelly eset
 Haragra készti: mondja-el mindenek előtt
 Lassudan az abcét; hogy e' közben kiáradott
 Epéje visszatérjen ön-határiba,
 'S ne fakadjon olyanra, min utóbb bánkodni kel-
 Én is követtem e' tanácsot Czenczire [lene.
 Nézve, 's ez okért készántag ide rendeltetém
 Sétálgatás' ürügye alatt: hogy beteg eszem'
 Gyanúja őt e' tárgyat illető ügyes
 Beszélgetésre terelni tudja, és szivét
 Kilesve felvilágosodják.

ÖTÖDIK JELENÉS.

BALÁZSI, CZENCZI, BERTÓK, ÉS DORKA.

BALÁZSI.

Jer velem

Czenczi.

(Bertók 's Dorkához)

Ti eredjetekek-be.

HATODIK JELENÉS.

BALÁZSI, CZENCZI.

BALÁZSI.

Nemde kellemes

Mozgás esik ma?

CZENCZI.

Az bizony.

BALÁZSI.

Milly gyönyörű nap

CZENCZI.

Az igaz.

BALÁZSI.

Mi ujság vagyon?

C Z E N C Z I.

A' kis kutya megdöglött.

B A L Á Z S I.

Kár érte; de hiszen meghalunk előbb utóbb
Magunk is egykor. — Kiki magáért. — Hát eső
Nem volt, mióta oda valék?

C Z E N C Z I.

Nem volt.

B A L Á Z S I.

Nem untad-e!

Egyedül magad'?

C Z E N C Z I.

Nem én, nem is szoktam soha
Elunni magamat.

B A L Á Z S I.

Mit csináltál még is e'

Tized nap?

C Z E N C Z I.

Azt tartom, hat inget, 's éjjeli
Sapkát is annyit.

B A L Á Z S I (kis gondolkodás után).

Nézd csak édes Czenczikém,
Milly furcsa a' világ! a' rossz nyelvek minő
Rágalmazók! mit nem beszélnek! Nekem
Szomszédim azt rebesgetik, hogy míg oda
Valék, te elfogadtad, és pedig gyakran,
Eggy ismeretlen ifju' látogatásait,
'S eltörted esdekléseit: de én a' rossz

Nyelvek' szavát el nem hivém; 's fogadni is
Akarék velök, hogy ők hazud....

C Z E N C Z I.

Ne fogadjon az
Úr, mert bizonyosan rajta-veszt.

B A L Á Z S I.

Mit? hát igaz
Volna-e, hogy egy ifjú?...

C Z E N C Z I.

De milly igaz! csak egy
Pillantatig is alig hagyott magányosan;
Akár megesküdjem reá.

B A L Á Z S I (félre)

Legalább ezen vallás,
Melly olly palástolatlanúl foly ajkain,
Öszinteségeért kezes.

(Czenczihez)

De Czenczi, úgy
Tetszik, ha jól emlékezem, tiltám neked,
Hogy be ne fogadj senkit.

C Z E N C Z I.

Tudom; de az Úr, mikor
Az ifjut elfogadtam, nem tudá, miért
Történt az; és, hihető, maga is úgy cselekedett
Volna ez' esetben.

B A L Á Z S I.

Meglehet; de beszéld-elő
Hát voltakép, mi mód' esett?

CZENCZI.

Az, igen csudálatos,
 'S majd nem hihetetlen. — Én az erkélyen valék,
 Hogy a' szabadban varrogassak: arra ment-
 El igen közel a' hársfák alatt egy deli fiú:
 Ki, mint beléje ütközék tekintetem,
 Tüstént alázatos köszöntést küldö föl
 Felém. Hogy a' becsület' szabásinak eleget
 Tegyek: viszonzám néki azt. Ó hirtelen
 Új complimentet csap: sietve eztet is
 Visszafizetém. Ó harmadikkal is legott
 Visszajöve: én viszontagoltam azt megint.
 Eltávozott, meg' viztatért szám nélkül, és
 Újabb meg újabb bókolásokat teve:
 Én, ki merőn néztem gyakor fordultait,
 Szintannyi tisztelgéseket bocsátgatók
 Hozzá, elannyira: hogy, ha ránk nem szürküle
 Azt est, talán vége se' szakadt volna; mivel én
 Sem akartam engedni, 's azon pirulni, hogy
 Pórúl neveltnek véljen.

BALÁZSI.

Ezt mind jól tevéd.

CZENCZI.

Más nap korán kapunk előtt egy vén dada
 Hozzám biczeg, 's így kezdi: „Isten áldja-meg
 Édes leányom éltedet malasztival,
 És kellemid' sok évekig virágzani
 Engedje! ő nem azért ruháza illy csuda

Kecseket reád, hogy ajándokával visszaélj:
Tudd-meg pedig, hogy eggy szivet halálra sebzél;
Az ma ellened keserű panaszra gerjedett. [és

BALÁZSI (félre)

Ó! Belzebub' követje! fényalakba öltözött
Sátán!

CZENCZI.

Mit? én sebzék-e meg valakit? csudálkozva
Kérdém. Meg ugyan, és milly nagyon! 's az, ama'
Ifjú, ki tegnap este, míg erkélyeden [derék
Ülél, szemedbe tünt. — Az istenért! miként
Lehetne az? mondám: talán tudtom kívül
Reája ejték valamit. — Ó! nem, felel amaz;
Szemeid tevék rajt' e' szerencsétlen csapást:
Azok' tüzetűl támadott kinos baja. —
Ó istenem! mondám; eléggé nem tudok
Bámulni! Hát laknék az én szemeimben olly
Gonosz tehetség, melly az embereknek árt? —
Úgy van, viszonzá ő; a' te szemeid halált hozó
Mérget lövellnek, bár magad nem tudtad ezt.
Elég az, a' nyomorék miattad sorvadoz;
'S ha megvonod segédedet tőle: bizonyos,
A' föld alá teszik őt rövid nap alatt. — Egek!
Nekem fölötte fájna ez. De mit kíván
Tőlem tehát, mi ezen baját enyhítené? —
Leányom! így felelt a' vén; egyedül csak azt
Ohajtja, hogy láthasson, és ollykor veled
Szólhasson. Egyedül szemeid óhatják-meg a'

Végső veszélytül; ezek lehetnek gyógyszerek
Azon baj ellen, melly csupán tőlök eredett. —
Ó, ezt örömmel megteszem, mondám, ha már
Így van a' dolog; jőjjön, mikor tetszik neki.

BALÁZSI (félre).

Hogy a' boszus égnek átka kísérje könyörűletes
Lépésidet, lélek-kerítő gaz banya!

CZENCZI.

Így van az egész dolog ni! és valóban ő
Meggyógyula. Tehát most merem kérdeni; ha jól
Tettem-e? 's ha tiszta lélekismerettel őt
Gyámoltalanul elveszni engedhetem-e,
Éa, ki elannyira tudom a' bús szenvedőt
Sajnálni: hogy csak egygy libát sem láthatok
Megöletni?

BALÁZSI (félre).

Mind ez még csak ártatlan

Szivére mutat; és egyebet itt nem okozhatok,
Mint oktalan távoztomat, melly e' homálytalan
Erkölcsei tükröt őrizetlenül hagyá,
'S a' cselszövők' finom ravaszkodásinak
Célul tévé. Félek, nehogy merészkedő
Vágyaiban a' tréfán túl üzte légyen az
Agyafurt, csalárd játékait.

CZENCZI.

Mi baj? Kegyed

Dúlongni látszik. Vagy talán rosszúl tevém,
A' mit tevék?

BALÁZSI.

Azt nem. De mondd-meg végre,
Mi következett ezekbül? és tovább, miként
Töltötte látogatásait nálad a' beteg?

CZENCZI.

Ó! mint ragadtatott-el! és mint enyhüle
Baja, mihelyest bebocsáttatott! Ó, bár azon
Szép ládikát látná Kegyed, mellyet nekem
Adott; 's a' pénzt, mellyet cselédeink között
Fölosztá: Kegyed is belé-szeretne, 's róla úgy
Beszélne; mint mi hárman.

BALÁZSI.

Úgy! de mondd-sza hát,
Mit cselekedett magányosan levén veled?

CZENCZI.

Azt mondta, hogy példátlanul szeret: 's mi több
Olly szókat ejtett, mellyek a' világ' körén
Legédesebbek; 's dolgokat, mellyekkel én
Mérkezhetőt nem ismerek; 's mellyekről őt
Ha szólni hallom, elborít a' gyönyörűség,
'S hal oldalamban eggy valami, de nem tudom
Mi, úgy lobog: hogy tőle majd elolvadok.

BALÁZSI (félre)

Kegyetlen a' titok, de még kegyetlenebb
Nyomozása, melly minden gyötrelmit a' szegény
Nyomozó' fejére ontja.

(Czenczihez)

Mind ezen kecses

Beszélgetés, 's tisztelkedés közt, valami olly
Czirólgatást nem tett-e rajtad?

C Z E N C Z I.

Ó igen;

Megmegfogá kezem', 's karom', 's ezerszer is
Megcsókolá.

B A L Á Z S I.

Más valamihez nem nyult-e még

Azon kívül?

(Látván meghökkenését)

Hah!

C Z E N C Z I.

Nyult biz' az.

B A L Á Z S I.

Valljon mihez?

C Z E N C Z I.

Ahhoz a' . . .

B A L Á Z S I.

No!

C Z E N C Z I.

Ahhoz a' . . .

B A L Á Z S I.

Tovább.

C Z E N C Z I.

Jaj, nem merem;

Talán az úr még is neheztelend reám.

B A L Á Z S I.

Dehogy.

CZENCZI.

De hátha még is?

BALÁZSI.

Épen nem.

CZENCZI.

Tehát

Hitére esküdjék az Úr.

BALÁZSI.

Ím, esküszöm.

CZENCZI.

Megfogta hát azt a' . . . de majd boszongodik
Az Úr.

BALÁZSI.

Dehogy.

CZENCZI.

Még is talán.

BALÁZSI.

Nem nem; mikor

Már esküvéssel is fogadtam.

(félre)

Ördög és

Pokol! miféle titok ez itt!

(fennszóval)

Midet fogá-

Meg?

CZENCZI.

Megfogá . . .

BALÁZSI,

A' kárhozottak' kinja nem
Illy' égető.

CZENCZI.

Megfogta hát ama' szalagot ,
Mellyet Kegyedtől kaptam a' minap. Igazán
Megvallom , én azt nem tudám ellenzeni
Néki.

BALÁZSI (lelkét véve)

No , hisz az még türhető, hogy szalagodat
Megfogta , hanem azt akarom én tudni, ha, azon
Kézcsókolást kivéve , nem tett-e egyebet ?

CZENCZI.

Hogyhogy' ? tehát még egyebet is szokás talán
Tenni ?

BALÁZSI.

Nem azért mondom ; de nem kívánt-e még
Tőled tovább más valami gyógyszert, melly baját
Enyhítse ?

CZENCZI.

Elgondolható , ha mást kívánt
Volna is : akármit sem tagadtam volna meg',
Csakhogy segéljek rajta.

BALÁZSI (félre)

Áldassék az Úr !

Még türhető kevés vagyon rovásomon.
Bertók legyen nevem , ha többször illy csufos
Törbe esem.

(fennszóval)

Ez még Czenczi, egyedül ártatlanságod'
 Gyümölcse: 's ennél fogva erről már nem is
 Szólok tovább; a' mi megesett, isten neki.
 Tudom én, hogy az a' csapodár hizelkedésivel
 Nem mást akart, mint tégedet rászedni, és utóbb
 Kinevetni.

C Z E N C Z I.

Ó! azt nem hiszem; mondotta vot
 Ő azt nekem nyilvánosan harminczszor is.

B A L Á Z S I.

Ejj! nem tudod te, milly kevés hitelre van
 Érdeme neki. De jegyezd-meg azt, hogy ládikát
 Elvenni, illy ficzkók' sopánkodásira
 Hallgatni, minthogy epedezésök érdekel,
 Kezeidet általok nyalatni, 's szívedet
 Föllobbanásba hozatni, szerfölötti bűn,
 Eggy a' halálosok közül.

C Z E N C Z I.

Bűn? mondja az
 Úr! 's ennek oka? kérem.

B A L Á Z S I.

Oka ama' szent isteni
 Szózat, hogy illyekkel fölingereltetik
 Az ég' haragja.

C Z E N C Z I.

Fölingereltetik? de hogy?
 Haragudhatik-meg ilyenért az ég? hisz' ez

Olly valami, mellynél édesebb nem is lehet.
 Ah, szinte bámulok, mi rendkívüli öröm
 Lakik ebben; én mind eddig ezt nem is tudám.

BALÁZSI.

Úgy vagyon; a' gyengédség, 's ezen tisztelkedő
 Beszédek, és czírólgatások kéjeket
 Szülnek: de tisztesség' határi közt szabad
 Csak élni mindezekkel úgy; hogy azok előbb
 A' házas élet' szent frigyébül nyerjenek
 Megtisztulást a' büntül.

CZENCZI.

Úgy! a' hitvesek
 Közt ez tehát bűn lenni megszűnik?

BALÁZSI.

Meg ám.

CZENCZI.

Ó hát tegye az úr, hogy minél előbb belőlem is
 Hitves legyen.

BALÁZSI.

Ha ezt akarod, én nem vagyok
 Ellene; mi több, most épen e' végből jövék
 Ide.

CZENCZI.

Valljon úgy van e?

BALÁZSI.

Úgy valóban.

C Z E N C Z I.

Milly igen

Kedvem' leli az úr ezzel!

B A L Á Z S I.

Azt elképzelem,

Hogy párosodni szád' izére van.

C Z E N C Z I.

Tehát az úr

Bennünket össze akar . . . ?

B A L Á Z S I.

Ne kétkedj', bizonyos az

C Z E N C Z I.

Ah hogy' fogom kedvét keresni, ha úgy leend.

B A L Á Z S I.

Részemről is viszontag így lesz.

C Z E N C Z I.

De igazán

Beszél-e? mert én megkülönböztetni nem

Tudom a' valótúl a' kötődést.

B A L Á Z S I.

Rövid idő

Alatt tapasztalod.

C Z E N C Z I.

Mi hát összekerülünk?

B A L Á Z S I.

Úgy van.

Be
Ker
Szár
Bán

CZENCZI.

'S mikor?

BALÁZSI.

Ma este még.

CZENCZI (nevetve)

Ma este még?

BALÁZSI.

Igen, ma este. 'S téged ez kaczagásra kész?

CZENCZI.

Arra ugyan.

BALÁZSI.

Ez jó; én szeretlek tégedet
Megelégedetten látni.

CZENCZI.

Milly szives Kegyed!
Ó vele igen megelégedett leszek én.

BALÁZSI.

Kivel?

CZENCZI.

Az izével . . .

BALÁZSI.

Az izével? nem; így nem alkuszunk.
Be nagyon sietsz párt tenmagad választani.
Kerékdeden kimondva, más az, kit neked
Szántam; 's mi a' te Izé Uradat illeti: ha nem
Bánod, parancsolom, hogy azzal elszakassz

Minden közösülést, bárha sirba taszítja is
 Nyavalyája, mellyel ugy is csak árnított vala:
 'S ha máskor a' házhoz jövend; bóklás helyett
 Becsületesen csapd-bé előtte a' kaput;
 Ha pedig kopogna, eggy darab követ hagyíts
 Feléje az ablakrúl, 's ez által értesítsd,
 Hogy tőled elmaradhat ezután. Érted-e?
 Azonban én magam szugolyba rejtve majd
 Tanúja akarok lenni, mint bántál vele.

CZENCZI.

Ó jaj, csak olly igen helyes ne volna!

BALÁZSI.

Eggy

Szót se. Takarodjál-föl.

CZENCZI.

Mit? azt kívánja-e

Az Úr . . . ?

BALÁZSI.

Elég. Urad vagyok; hordd-el magad'.

K
A
K
J
T
I
T
U
I
H
É
Ez

HARMADIK FÖLVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

BALÁZSI, CZENCZI, BERTÓK, DORKA.

BALÁZSI (Czenczihez)

Jól, mind igen jól ment; örömben olvadok :
 Követted emberül adott parancsodat ;
 A' szöszke csábító le van forrázva, mint
 Érdemli. Lám, mennyit tesz az, midőn okos
 Igazgató vezeti a' dolgot! — Czenczi! a'
 Te ártatlanságod' veszély környékezé.
 Látod, mibe keveredél, mikor nem is álmodád!
 Te, ha én nem oktatálak, a' pokol' 's kárhozat'
 Utjára tévedél. Ezen lepkék' szokásait
 Ismérem én. Szép fegyverekkel birnak ők;
 Illyenek: a' sok sujtás, sinór, fölfürtözött
 Haj, szép kezek, mézes beszéd: de ezek alatt
 Éles köröm lappang. Valódi ördögök
 Ezek, kik asszonyi becsülettel oltani

Szeretik a' szomjat, melly hevíti torkokat.
 De, újra mondom; hála vizsga és ügyes
 Gondoskodásomnak! ezen uttal még elég
 Becsületesen kigázolál. Tekinteted,
 Mellyel ama' követ, ugymint hiú reményinek
 Megsemmisítőjét feléje dobtad, érleli
 Szándékomat, hogy azon frigyét, mellyhez magad
 Iménti mondásom szerint készítened
 Szükség, minél előbb valósítsam. Hanem
 Mindenek előtt jó lesz, ha egy kis oktatást
 Nyersz tőlem az iránt.

(Bertók 's Dorkához)

Széket ide nékem a' szabadba. — Ti
 Ha még csak eggyyszer is valami ollyast tapasztalok . . .

D O R K A.

Ó mi, Uram, jól felfogók imént kapott
 Leczkénket. Akkor a' másik Úr lóvá teve
 Minket; de . . .

B E R T Ó K.

Eggy kortyot se nyeljek holtomig,
 Ha többször ide beférkezik. Másként is ő
 Nem igen derék ember lehet; nekem a' minap
 is ollyan
 Aranyt nyomott, melly már zsidó körmön kopott.

B A L Á Z S I.

Vacsorára minden meglegyen, mint rendelém:

Az eggyezés végett pedig, miként előbb
Parancsolám, híjjátok ide utóbb azon
Ügyvédet, a' ki itt a' szegletházban lakik.

(Bertók és Dorka el).

MÁSODIK JELENÉS.

BALÁZSI, CZENCZI.

BALÁZSI.

Tedd-félre eggy kissé a' munkát, és figyelj
Szavamra Czenczi; fejed' emeld föl; én felém
Fordulj.

(Újját űn-homlokára tévén).

Ide ni, ide nézz reám, míg e' beszéd
Tart. El ne röpönnék füled mellett haszontalan
Eggy szótag is belőle. . . . Tudd-meg Czenczi, én
Nőmmé teendelek. Naponként áldhatod
Mind a' sirig sorsodnak ebbeli végzetét. [valál,
Gondold - meg azon alacsony helyet, hol előbb
'S csudáld kegyes jóvoltomat, melly tégedet
Parashti sorsod' szennyiből kiemel, diszes
Polgári rangra méltat, és olly férfinak
Karjai közé vezet, ki illy nemű kötetést
Mindig került, 's húsz vagy talán több tetszetős
Személyeket e' becsületre méltatni nem akart,

Mellyet neked most maga ajánl. Szakadatlanúl
 Eszedbe' tartsd, mondom, minő csekély valál
 Ezen szövetkezés előtt: hogy így ezen
 Tárgy annyival inkább tanítson, mennyire
 Szükség a' sorsot, mellybe általam helyezettél,
 Megérdemelned, magadat ismérned, 's azon
 Lenned; hogy e' lépésemet megbánni ne
 Légyen okom. Ó Czenczi! ez a' házassági frigy
 Nem tréfa; szigorú tartozásokat kíván
 A' női rang; 's te arra, mint magam is igen
 Ohajtom, a' végre nem emelkedel: hogy e' bomlott
 Kor' szellemét magadba szíván, féktelen
 Gondolkodásu légy. — Nemed nem más okért
 Létez, hanem hogy függjön; a' hatalom csupán
 Csak a' szakállt illeti. Habár a' társaság'
 Szempontjaként együnk csupán felet tesz is,
 De a' felek itt nem nyernek egyenlő jogot.
 Eggyik közülök úgy vagyon mint fejedelem;
 A' másik ellenbe' csak alattvaló; 's emez
 Mindenben engedni köteles; midőn amaz
 Parancsot oszt. Azon engedelmisség' neme,
 Mellyel a' fanyar tisztébe' jártos közvitéz
 Vezére-, a' szolga ura-, a' gyermek a' szülő-,
 'S a' legkisebb Frater Priorja iránt viseltetik:
 Árnyék se' lehet azon engedelmes, alázatos,
 Tanulékony, és mély tisztelethez, mellyel a'
 Nő tartozik férje, feje, és uralkodó
 Herczege iránt. Mihelyt reá ez egy komoly

Tekintetet vet, süsse - le a' földre szemeit:
 'S szemközt se merjen nézni vele, míg újlag
 Bocsánatot nem nyújt kegyesb tekintete
 Előre néki. Ez az, mihez sok mostani
 Hölgyek nem értenek: de tégedet egyebek'
 Példája meg ne vesztegessen. Ódd magad'
 Azon kaczerók' majmolásátul, kiket
 Botránkozást szülő csinyok miatt rebesget az
 Egész vidék. Kerüld a' gonoszok' ostromát,
 Az az: ne hallgass a' szeles uracsokra. Vedd
 Szivedre, hogy becsületedet bízom reád,
 Midőn személyemnek hasonfelévé szentelem
 Személyedet; hogy a' becsület kényes, 's csak egy
 Lehellet érje, béhomályosodik; hogy illy
 Tárgybúl gyerek-játékot üzni nem szabad;
 És hogy pokolban olly kazányok forranak,
 Mellyekben a' roszeletű asszonyok örök
 Kinzásba' sinlódnek. Ne gondold, hogy mese,
 A' mit beszélek. Rejtsd szived' legrejtekebb
 Mélyébe oktatásomat. Ha követed azt,
 'S a' lepkeségtől távozol: mint lilium,
 Olly tiszta lesz lelked: de ellenben ha a'
 Becsületre nem figyelsz; koromszinűvé fog az
 Változni, magad az egész világ előtt utálatos
 Léssz, 's valaha, mint az ördögök' zsákmánya
 Pokolban égni; mitül az ég' határtalan [fogsz
 Irgalma mentse lelkedet. Hajtsd meg magad'.

Mint amaz ujoncz apácza könyv nélkül tanulja
 Officiumát: úgy kell a' jó jegyesnek [meg
 Cselekedni. — Eggy jeles iromány van épen itt
 Zsebembe: megtanít az a' nők' tisztire.
 Szerzője nincs tudva: de akárki volt is, az
 Jólelkű ember lehet. Ez légyen ezután
 Minden mulatságod. Ne! lássuk, tudod-e jól
 Olvasni.

(Czenczi olvas).

A' házasság' alapszabásai,

vagy is:

a' házas fejérnép' kötelességei

's mindennapi gyakorlásai.

Első alapszabás.

Nő! simúlj e' gondolathoz:
 Már ha férjed' oldaladhoz
 Lánczoló a' szent bilincs,
 Téged ő hogy csak magának
 Vett, 's akárkit sógorának
 Elfogadni kedve nincs.

BALÁZSI.

Néked ezt utóbb majd meg fogom
 Magyarázni, most nem kell egyéb, csak olvasás.

C Z E N C Z I (folytatja).

Második alapszabás.

Bájaid' ha külkecsekkel
 Gazdagítod, mást ezekkel
 Célba venni képtelen
 Férjeden kül: mert mi gondja
 Rád egyébnek? hagyd csacsogja
 Hogy személyed helytelen.

Harmadik alapszabás.

Félre minden mázszerekkel,
 Rózsa- 's más szagos vizekkel;
 Úgy hiszem, nem hitvesed
 E' csalóka ingereknek
 Tárgya; vélők a' lépéknek
 Hódolásait lesed.

Negyedik alapszabás.

Ha kimégy, a' földre légyen
 Szegve két szemed, 's ki mégyen
 Jobbra, balra, föl se vedd.
 Fog csak úgy becsülni párod,
 Fűre fára ha nem árad
 Kedvleső tekinteted.

Ötödik alapszabás.

Azt, ki férjed' látogatni
 Jött, szabad kegyvel fogadni:
 De mihelyt olly harmadik

Jön , ki néked udvarolni
 Kezd , 's utóbb talán karolni ;
 Hitvesed fohászkodik.

Hatodik alapszabás.

Bármivel kínál , ne vedd-el
 Férfitúl , mert jó neveddel
 Fogsz adózni a' helyett :
 Mert , miként e' csalfa hadnak
 Lelke leng , mit ingyen adnak ,
 Hidd-el , az csekély szelet.

Hetedik alapszabás.

Papirosnak , ténta- 's tollnak ,
 Bár unalmak rád omolnak ,
 Bútorod közd helyt ne adj.
 A' mit irni kell a' háznál ,
 Férfi írja ; e' szokásnál
 Nincs dicsőbb , ennél maradj.

Nyolczadik alapszabás.

Asszonyok' szokott gyűlésit ,
 Klubjait , szövetkezését
 Lelki mételyként utáld :
 Itt koholják ők ki , hogy' kell
 Herkulesként férjeikkel
 Fölvetetni a' guzsált.

Kilenczedik alapszabás.

Hogy ne láss csorbát hitedben,
 Kártya 's koczka két kezében
 Meg ne forduljon soha.
 Hány menyecske tönkre szánta
 Őn-becsét, hogy lett iránta
 A' szerencse mostoha!

Tizedik alapszabás.

A' vidékre rándulások,
 'S bárki-adta jóllakások
 Kéjeid ne légyenek:
 Illyenek gyakran a' férjnek,
 Mint a' bölcsebb fők ítélnek,
 Bút keservet termenek.

Tizenegyedik alapszabás.

B A L Á Z S I.

A' mi hátra van, végezd magad; majd meg fogom
 Magyarázni ezt egymás után. Egy kis dolog
 Jutott eszembe; nem soká tart; itt leszek
 Tüstént. Eredj-be addig is, és kincs gyanánt
 Őrizd ezen sorokat. Az ügyvédnek, ha e' közben
 Elérkezik, mondd, váraкоzzék egy kicsinyt.

(Czenczi el.)

HARMADIK JELENÉS.

BALÁZSI (egyedül)

Mit is tehetek okosabbat egyben, mint ha őt
 Nőül veszem. Ezen lelket úgy forgathatom,
 Mint tetszik. Ő kezeim között viasz leend,
 mellynek

Kényem szerint adok alakot. Kevésbe' mult,
 Hogy jégre nem vivének ártatlan szive [ha illy
 Miatt. De mégis, ha jól fölveszem, jobb hogy-
 Okból hibáz az asszony: illy nemű hibák
 Könnyebben orvosolhatók. Az eggyügyű
 Személy a' leczkét elfogadni képesebb;
 'S ha talán az igaz utból kitért is: abba őt
 Eggy két okos szó visszatereli. Oh, de milly
 Különbözők e' pontban az okos asszonyok!
 Sorsunk' mivolta csak fejöktől függ, 's ha ők
 Abba' valamit föltettek: attúl semmi sem
 Vonhatja el konok szivöket; az oktatás
 Itt legfölebb elmérgedést szürend. Alap-
 Szabásainkat még' gunyolja is mivelt
 Lelkök; 's mi több, vétkeiket is merő erény-
 Alakba burkoltatja vélök, és tilos
 Céljaik elérésére olly fortélyokat
 Talál: hogy a' legszemfülesb vigyázat is

Kijátszatik. Kerülni e' sajnós csapást
 A' férj haszontalan törekszik; mert megtestesült
 Sátán a' cselszövekben a' fenkölt eszű [végzést
 Asszony; 's ha már szeszélye becsületünkre a'
 Kimondta: azt kiállni kénytelenek vagyunk.
 Oh, hány derék férj tudna erről szólani!
 Elég az, e' siheder az én bukásomon
 Nem fog fakadni gúnykaczajra. Meglelé,
 A' mit vadásza, helytelen fecsegésivel.
 Íme ez a' leggyarlóbb hibája e' botor
 Fajnak; hogy a' szerencse' birtokában, a'
 Titok leginkább furdalódik benne; és
 Annyira erőt vesz rajta a' hánytorgatás'
 Dúhe: hogy Dunába ugrani készebb, mintsem azt
 Magában elnyomná. — Az ördög szerfölött
 Késértheti az asszonyt, midőn egygy illy szeles
 Főhöz csatolni érzetét magában el-
 Tökéli; és nagyon. . . De ím, itt jön megint.
 Tettessük egygy kicsinyt magunkat, 's lássuk őt,
 Mint gyötri a' bú.

NEGYEDIK JELENÉS.

BALÁZSI, GYULA.

GYULA.

Épen e' nyomban jövők
 Az urtul. Azt veszem-észre, nem akarja a'

Sors, hogy valaha otthon találjam: de fogadom,
Nem nyugszom én, míg végre egy percz . . .

BALÁZSI.

Istenem!

Feledjük e' haszontalan bohóskodást.
Engem nem untat semmi úgy, mint ezen üres
Tisztelkedés; a' melly, ha rajtam állana,
Örökre számkivetve volna. Átkozott szokás
Ez, melly nagyobbán az emberek' becses
Idejének egy negyedét rabolja-el. Mi hát
Csak tartalék nélkül tegyük-föl.

(Felteszi kalapját.)

Hányadán

Vagy kedveseddel? merem-e kérdeni, mennyire
Mentél vele, Gyula urfi? mert imént
Egy tünémeny zavarta elmémet; hanem
Azóta gondolóra vettem. Bámulok
Szapora előmeneteleden; 's mi véget ér,
Nagyon érdekel.

GYULA.

Mióta megnyitám Kegyed
Előtt szívemet, igen sulyos csapás esett
Szerelmemen,

BALÁZSI.

Miként?

GYULA.

Az átkozott kaján
Szerencse visszahozta tisztelt kedvesem'
Morcz pártfogóját.

BALÁZSI.

Ez bajos

GYULA.

Sőt még, mi több,
Nagyobb kinomra megtudá ez alattomos
Szövetkezésünket.

BALÁZSI.

De, hogy pokolba' sughaták-
Meg olly hamar neki a' valót?

GYULA.

Azt nem tudom ;
Elég, hogy úgy van. Épen a' szokott idő
Tájban menék imádni szépem' lájait:
'S ím mind a' két cselédje igen elváltozott
Hang- 's arczal utamat állja 's „kotródjék az Úr
Mondván; miért alkalmatlankodik olly gyak-
Daczosan becsattantják előttem a' kaput. [ran?]

BALÁZSI.

A' kaput?

GYULA.

Igen.

BALÁZSI.

De ez bizony súlyos egy kicsinyt.

GYULA.

Még a' kapun által akartam eggy két szót velők
Szólani: de bármit kezdtem is, csak az vala

A' válasz: „Ide be nem jöhet Kegyed; azt urunk Keményen eltiltotta.“

BALÁZSI.

Hát csak nem nyiták-

Meg?

GYULA.

Nem ugyan, és Czenczi is adá az ablakon Tudtomra, hogy ura meg érkezett, ön-kezeivel Dobván-le hozzám eggy darab követ, 's szilaj Szavakkal utasítván-el onnét engemet.

BALÁZSI.

Mit mondasz? eggy darab követ?

GYULA.

De milly követ!

'S ezzel fizette - vissza látogatásomat.

BALÁZSI.

Követ? mi ördög! az nem almahéj! valóban így Nem legvigabb helyzetbe' vagy.

GYULA.

Nem, az való.

Ezen átkozott visszajövetel veszélyt hozott Fejemre.

BALÁZSI.

Hím nélkül legyen mondva, ügyödet Sajnálom.

GYULA.

Ezen ember dugába dönti még
Minden reményemet.

BALÁZSI.

Az igaz, de hiszen te még
Lelsz módot abba', hogy újra befészkelj magad'.

GYULA.

Próbát teszek, ha eggyet értve valakivel
Megszégyeníthetném azon kaján' figyelmeit.

BALÁZSI.

Mi ez neked? hiszen a' leány csakugyan szeret?

GYULA.

Kétség kívül.

BALÁZSI.

Hát nyerni fogsz.

GYULA.

Reményem is.

BALÁZSI.

A' kó, tudom, megzavara eggy kissé, de még
Azért ne csüggedj-el.

GYULA.

Nem, óh éppen nem. Én
Azonnal észre - vettem azt, hogy emberem
Ott vala, 's noha mutatkozni nem mert, még is ő
Vezette a' dolgot. — De még közölhetek

Eggy más körülményt is. Reménylem, az az urat
 Megfogja lepni; mert magamnak is nagyon
 Váratlan érkezett. Merész csiny, mondhatom,
 Illy ifju széptől; 's egyszerű mivolta azt
 Csaknem hihetlenné tehetné. Nem lehet
 Tagadni, hogy a' szerelem ezermester, 's az ő
 Leczkéji által az ember azzá lesz, mi még
 Soha sem vala: 's gyakran néki nem kell több,
 csak egy

Percz, 's elvarázsolja az egész erkölcsi lényt.
 Magát a' természetet erőteti néha, és
 Rögtön mivei csaknem csudákkal mérkezők.
 A' zsugori bőkezű; a' gyáva bátor; a'
 Szilaj betyár szelíd; a' lomha gyors lesz általa,
 'S szeszt önt az ártatlanba is. Csudájának
 Legutóbbija kitünt Czenczimen: mert mikor ezen
 Szinlett szavakkal: „hordja - el magát az úr;
 Ellenzem ennekutána látogatásait;
 Tudom beszédeit, és imitt van feleletem“
 Rólam lemondana: a' darab kő, melly előbb
 Kegyedben is csudálkozást gerjeszte, egy
 Levéllel együtt hulla lábaimhoz, és
 Én szinte bámulék, midőn látám, miként
 Megeggyez a' levél a' kővel rám omolt
 Szavakkal. Ezt ugy - e Kegyed is csudálja ? nem
 Tudja-e Amor az elméket élesíteni ?
 Tagadható - e, hogy hatalmas lángjai
 Csuda dolgokat tesznek a' szivekben ? Mit lehet

Itélni e' levél felül? nem de Kegyed is
Csudálja ezen elmés ügyességet, 's igen
Nevetésre méltónak leli, mikor látja, milly
Szerepet viselt féltékenyünk e' tréfa közt?
Mondja, ha . . .

BALÁZSI.

Valóban igen nevetséges.

GYULA.

Tehát

Neessen.

(Balázsai erőtetve nevet).

Oh, gondolja - el ezen bohót, a' ki
Elejénte mindjárt fölrobog tüzem ellen, és
Magát saját házába sáncz közé veti;
Ki ellenem kövekkel is fegyverkezik;
Ki, hogy csak elrezzentsen, önnön béresit
Botor ijedelmében reám lázítja: ez,
Mondám, maga kezével kötött hálóba fut;
És épen annak töribe botlik, kit czudar
Szándékból illy tudatlanul hagyta. Legalább
Részemről, ámbátor szerelmemet kora
Hazajötte nem csekély zavarba hozta: még is olly
Fonáknak ismérem őt, hogy elképzelni sem
Tudom kaczaj nélkül. De lám, nem úgy nevet
Mint kellene. [Kegyed

BALÁZSI.

Megengedj; nevetek én, mint lehet.

GYULA.

Még a' barátság arra is kényszerít, hogy a'
 Melly levelet irt, mutassam. Mit szive' rejteke
 Érzett, belé rajzolta keze; 's pedig olly szelíd,
 Szívérdeklő, 's kegyet-lehellő szókkal, olly
 Ártatlan érzeménnyel, olly nyíltsággal: a'
 Minővel a' nem korcsosult természet a'
 Szerelemnek első lobbanásit fejezi - ki.

BALÁZSI (félre)

Nézd,

A' czandra mire bitangolá az írást! holott
 Akaratom' ellenére oktatták reá.

GYULA (olvassa a' levelet).

Irni akarok az Úrnak, 's nem kevesse ag-
 gódok, miként fogjak hozzá. Gondolatim van-
 nak, mellyeket hogy az Úr tudna, ohajtanám:
 de nem tudom mitévő legyek, hogy azokat
 megmondhassam; én szavaimban nem bízom elég-
 gé. Elismérni kezdvén, hogy én mindig tudat-
 lanságban tartattam, félek; nehogy ollyas mit
 mondjak, a' mi nem jól esnék, 's nehogy kel-
 leténél is többet mondjak. Valóban én nem tu-
 dom, mit tett velem az Úr, de én halálban
 röstelem, a' mit velem az Úr ellen tetettek,
 's érzem, hogy az Úr nélkül ellennem legnagyobb
 kínomba kerülne, 's hogy igen örvendenék ha
 az Uré lehetnék. Talán rossz is, hogy ezt ki-

mondom: de hijában, hogy ki ne mondjam, meg nem türhetem; 's kívánnám, hogy ezt úgy tehetném, hogy semmi rossz ne volna benne. Előttém igen gyakran mondatik, hogy minden ifjak csalárdok; hogy nem kell reájok hallgatni; hogy mind az, mit az Úrtól hallok, csupán megcsalásomra czéloz: de igazán megvallom, még én ezt az Urról nem képzelhettem magamnak; 's az Úr' szavai annyira meghatottak, hogy azokat hazugoknak semmikép sem tarthatom. Mondja-meg, kérem, őszintén, mi van a' dologban? mert, egy szó mint száz, minthogy bennem semmi csalárdság sem lakik, az Úr égbekiáltólag vétene, ha megcsalna, 's azt tartom ebből eredt bűm sirba taszítana.

BALÁZSI.

Hah, átkozott!

GYULA.

Mi baja?

BALÁZSI.

Nekem? nincs semmi; csak

Köhögtem.

GYULA.

Ennél vagyon-e édesb kifejezés?

Láthat-e a' szem kedveltetőbb természeti Észet, melly, noha a' törvénytelen hatalom alatt Nyöge, annak ellenére is milly bájosan

Fejlett-ki! Van-e czégéresebb istentelenség, mint
 Illy lelki tűz' szikrájít eltökélt gonosz
 Szándékkal elfojtani, 's ez ész' tündökletét
 Örök homályba akarni süllyeszteni? De már
 A' szerelem e' szőnyeget le kezdte tépni, és,
 Ha kedvező csillagzatom segít, mint szinte már
 Reménylem, én ezen gazembernek, 's ezen
 Hóhérnak, és tigrisnek éles körniből . . .

BALÁZSI.

Isten veled.

GYULA.

'S illy hirtelen? hova?

BALÁZSI.

Most jutott

Eszembe valamelly sürgető dolog.

GYULA.

De nem

Tudná az úr, minthogy a' leány karvaly szemek
 Alatt vagyon, ki volna bójáros oda?
 Azt tartalék nélkül kezemre játszani, [között
 'S használni fognám. Nem bűn az, négy szem
 Mondva, ha szeget szeggel üt az ember. Már belül
 A' házba' mennyi ember, annyi ellenem
 A' kém. Akármelly oldalon kezdém, le nem
 Kenyerezhetém cselédeit, hogy ügyeljenek
 Szavamra. Illy esetre tarték ekkorig
 Egy vén banyát, kinek esze, meg kell vallani,

Emberbe' nem található. Elejénte az
 Volt jobb kezem : de négy vagy öt nappal ez előtt
 Meghalt ez is szegény manó. — Nem tudna-e
 Kegyed mutatni valami módot . . . ?

B A L Á Z S I.

Nem biz' én ;
 De hiszen találsz te azt segédkar nélkül is.

G Y U L A.

Isten velünk tehát. Kikérem újlag
 A' hallgatást.

ÖTÖDIK JELENÉS.

B A L Á Z S I (egyedül).

Oh, mennyi kint kell e' suhancz
 Előtt kiállanom ! minő gyötirelem, hogy el
 Kell fojtanom magamban a' boszorkodást !
 Hát illy csalárd eszmélet ártatlanban is
 Lakozik-e ? Óh, az áruló ! csak tetteté
 Előttem ollyannak magát ; avagy talán
 Ezen ravasz ügyességre ördög oktata.
 Elég az, ezen iromány keblembé tört ütött.
 Látom, a' puruttya kölök eszét nyergelte-meg,
 'S hogy engem elnyomjon, befészkelé magát

Szívébe. Ez kétségbe ejt, halálra sujt!
 Kettős a' kár szívének elraboltatásából:
 Nevem, 's szerelmem csorbul általa. Dermedek
 Látván helyem' bitangolását; dermedek
 Látván okosságom' kudarcczá-lételét. [telen.
 Tudom azt, hogy untig fogna bűnhődni a' hűség-
 Csapodár' szerelme, csak hagyatnék általam
 Magára; tudom önmaga boszúlná-meg magán
 Sérelmemet: de keserves azt elveszteni,
 Mit olly igen szeretünk. Egek! ha már,
 Hogy boldogúl válasszak, annyit forgatám
 Elmém', miért kell épen annak kecséivel
 Reá szedetnem? Nincsenek sem rokon, sem
 Értéke, sem segédje; irgalmatlanúl
 Elárulá gondoskodásimat, 's egyéb
 Kegyeimet: és még is e' gyalázatos, csufos
 Vétség után is ötöt annyira szeretem;
 Hogy nála nélkül élni sem tudok. — Bolond
 Te! nem pirulsz? - Ah fulladok, dühödöm 's ezért
 Magamat pofon - veretni sem szánám. De majd
 Betekintek eggy kissé, csupán a' végre: hogy
 Lássam mikép viseli magát irántam illy[met ezen
 Undok cselekedet után. Uram! mentsd meg feje-
 Idomtalan czimertül: avvagy, már ha rám
 Van mérve, hogy azon általessem; adj ezen
 Fsetre legalább olly türelmes ész, minő
 Olly számtalan férjeknek osztályúl jutott.

NEGYEDIK FÖLVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

BALÁZSI (egyedül).

Alig lelem helyemet. Ezer gond éledez
 Agyamba', hogy kívül belül olly rendelést
 Tegyek, minő kell, hogy ezen érzelgő uracs'
 Mesterkedési füstbe menjenek. Minő
 Orczával állta - ki a' hűségtelen leány
 Tekintetemet! ő meg sem indul mind azon
 A' mit mivelte; 's noha engemet siromba dönt:
 Még is, reá tekintve, úgy vélnők, hogy eggy
 Ujjal se' bánt. Rá nézve, mennyivel nyugodtabb-
 Találtam őt: keblemet a' méreg annyival [nak
 Inkább dulá; 's ezen hevültség, melly belül
 Égete, szerelmi vágyomat kettőzteté.
 Hülék fülék haragomba', 's még is őt soha
 Illy szépnek ezelőtt nem lelém; soha szemeim
 Nem láttak olly ígézetet szeméibe' még;
 Soha olly sovár vágyok feléje nem vonák

Belsőmet. Érzi egész valóm : ha megtelik
 Ezen keserű pohár : halál' fíja leszek én. —
 Tehát azért fecsérlettem olly gyengéd, 's kegyes
 Figyelmet ekkorig reá ? tehát azért
 Vevém gyerekkori éviben szárnyaim alá ?
 Azért örültem a' belőle tündöklő
 Remény' akármí kis sugárainak ? azért
 Vert olly vigan szívem kifejlő kecseinek ?
 Azért hívéim több mint tíz évekig, hogy őt
 Magam örömhöz dajkálgtam ? hogy eggy szeles
 Csapodár, ki balga izletének megfelel,
 Előlem akkor kapja - el ; mikor vele
 Már csaknem eggyé forradok. Nem ; bár ezer
 Mennykövet okád is az ég reám : hitvány pimasz !
 Bármint zuzod marod fejed' ; vagy bele török
 Késem , vagy ál - reményidet földhöz verem :
 De esküszöm tapsolni nem fogsz estemen.

M Á S O D I K J E L E N É S.

Ü G Y V É D É S B A L Á Z S I.

Ü G Y V É D.

Ah épen itt van. Jó napot drága kegyes Úr !
 Ím pontban itt vagyok azon eggyező - levél'
 Feltételére, melly miatt hivatott az Úr.

BALÁZSI

(egyedül vélvén magát, 's az ügyvédet se' nem látván, se'
nem hallván).

Hogyan tegyem?

ÜGYVÉD.

Csak a' már bevett formula szerint.

BALÁZSI (mint előbb).

Övásimat jól latra kell vennem.

ÜGYVÉD.

Fogok

Én majd figyelni az Úr' javára.

BALÁZSI (mint előbb).

A' meglepés

Ellen magam' megóni kellene.

ÜGYVÉD.

Nem kerül

Rosz kézbe Kegyed' ügye, ha reám bizandja azt.

Hogy elkerüljük a' csalattatást: előbb

Nem kell kiadni az eggyezést, míg az viszont

Kezünkre nem jut.

BALÁZSI (mint előbb).

Tartok attúl is, nehogy

Nevem az egész város' regéjévé legyen,

Ha bakot találok lőni.

ÜGYVÉD.

Könnyű ezt nekünk

Megelőzni; a' dolgot titokban is lehet

Végezni.

BALÁZSI (mint előbb).

De miként alkuszom - meg Czenczivel?

ÜGYVÉD.

A' jegy - adományt az allaturához lehet Szabni.

BALÁZSI (mint előbb).

Szeretem fölötte őt; 's még majd ezen Szezelem szereze legtebbe zavezte.

ÜGYVÉD.

Ha úgy vazeon,

Faveálhatunk ő néki.

BALÁZSI (mint előbb).

És mint bánjak illy

Esetbe' vele?

ÜGYVÉD.

Az usuz úgy vazeon, hogy a' Menyecske, mint vidualis intertentiót Nyerje a' kapott dos' harmadát. De ez hiszen Nem szab határt a' vőlegénynek; ki, ha akar, Túl mehet ezen.

BALÁZSI (mint előbb).

Ha . . .

(Megsejti az ügyvédet)

ÜGYVÉD.

A' mi pedig a' dost, 's contradost Illeti: közös akarattal intézhetik - el azt

Kedvök szerint. Azt újra mondom: a' vőlegény
Dotálja, mint neki kedve tartja, menyasszonyát.

BALÁZSI.

Mit?

ÜGYVÉD.

Favorizáljon neki, ha ötet rendkívül
Szereti, akár vidualis intertentio által;
Akár donatione mortis causa, melly a' nő'
Korábbi elhunytával ismét visszaszáll; akár
Visszavehetetlenül, a' melly örökösire
Áltmegy; vagy usus fructus által, mint neki
Alkalmatosb; vagy az eggyezésbe iktatott
Donatioval, melly lehet vagy mutua,
Vagy pura, vagy simplex. — De mit jelent ezen
Vállvonogatás? rosszúl beszélek-e? vagy pedig
Illy eggyezés' formalitásait nem értem-e?
Talán valakihez iskolába kell azért
Még járnom? azt nem gondolom. Nem tudom-e én
Hogy a' bevett szokás szerint a' házasok
Közt minden acquisitum egyformán közös,
Legyen az akár mobile akár immobile:
Hacsak különös actával annak nem renunciál
Eggyik jegyes? Nem tudom-e hogy vagyonának
Részét az asszony a' közös massába be - [eggy
Adni köteles, hogy abból a' . . .

BALÁZSI.

Oh, elhiszem,

Hogy tudja Kegyed ezeket: de ki szólott ezek
Felül csak egy szót is?

ÜGYVÉD.

Kegyed, ki engemet
Vállaf vonítva 's arcza' vonzolásival
Kigúnyolva, látszik ostobának tartani.

BALÁZSI.

Hóhér vigye a' kutya emberét csaholásival
Eggyütt. — Kivánok boldog éjszakát. — Csak így
Szabadulhatok Kegyed' bohó csacsogásátul.

ÜGYVÉD.

Nem kötelező - levél' írásra voltam-e
Meghíva?

BALÁZSI.

De igen; hanem ez egyszer a' dolog
Továbbra halad: az urnak értésére fog
Adatni majd, ha kell. — De ördög ember ez
Határtalan fecsegésivel. (el).

HARMADIK JELENÉS.

ÜGYVÉD, BERTÓK, DORKA (jönnek).

ÜGYVÉD (elejükbe megy).

Nemde uratok?

Számára híttál engemet?

BERTÓK.

De igen, uram.

ÜGYVÉD.

Ti őt kinek tartjátok, azt nem tudhatom:
De nevembe' bátrán megjelentethitek neki,
Hogy sült bolond. (el).

BERTÓK.

Nem fogjuk elmulasztani.

NEGYEDIK JELENÉS.

BALÁZSI, BERTÓK, DORKA.

BERTÓK.

Uram . . .

BALÁZSL.

Ide jöjjetek közelbre; ti az én
Hiv, jó, igazszívű barátim vagytok. Én
Eggy újdunúj hirt tudok.

BERTÓK.

Az ügyvéd —

BALÁZSL.

Hagyjuk azt.

Az én becsületemen súlyos csapást akar
Eggy valaki ejteni. Milly gyalázat lenne az

Magatokra nézve is, ha csorbulua uratok'
 Hire neve! mint merészlenétek emberek
 Elejbe menni? Akárki látna bennetek';
 Újjal mutatna rátok. Így tehát mivel
 A' dolog titeket is érdekel: szükség, hogy úgy
 Vigyázzatok, hogy ama' ledér ide semmikép
 Be ne . . .

D O R K A.

Értem uram; imént mutatta már az Úr
 Leczkénket.

B A L Á Z S I.

Óvakodjatok, nehogy megint
 Mézes szavai megcsaljanak.

B E R T Ó K.

No hiszen . . .

D O R K A.

Mi már
 Tudjuk, miként kell tőle őrizkedni.

B A L Á Z S I.

Ha
 Édesdeden kezdene imilly formán: „Szivem
 Bertókom! enyhítsd egy kicsinyt fájdalmimat;
 Bocsáss-be ide“.

B E R T Ó K.

Kegyed bolond.

BALÁZSI.

Jól van.

(Dorkához).

„Dora

Kincsem! te olly kegyesnek, olly gyengeszivűnek
Látszol“ —

DORKA.

Kegyed tökfesü.

BALÁZSI.

Igen jól.

(Bertókhöz).

„De mi gonosz!

Láthatsz ezen becsületes, és erényteli
Szándékba“.

BERTÓK.

Kegyed orozátlan.

BALÁZSI.

Így helyes leend.

(Dorkához).

„Ha én elkerülhetetlen, ha kinomon
Könyörölni késel“ —

DORKA.

Kegyed ökröndi.

BALÁZSI.

Derekasan.

(Bertókhöz).

„Nem olly fukar vagyok én kilegkevesebbet is

Ingyen kívánjak valakitül. Eszembe tartom én,
Ki tett velem jót. Addig is nesze Bertusom,
Egy pint bor' ára. Ne neked is Dora egy kötény'
Ára“.

(Mind - ketten kinyújtják kezüket, 's elveszik a' pénzt).

„Legyen ez foglaló gyanánt, míg többel is
Szolgálhatók. A' mit tőletek kérek, csak abban áll:
Hagyjátok asszonyotokat egy pillantatig
Látnom“.

D O R K A.

(meglökven őtet).

Ki innét.

B A L Á Z S I.

Jól vagyok.

B E R T Ó K.

(Szinte egy lökéssel).

Hordd-el magad';

B A L Á Z S I.

Úgy úgy.

D O R K A.

(újra meglöki őtet).

De mindjárt ám.

B A L Á Z S I.

Helyes. — De már elég.

D O R K A.

Úgy tesztek - e mint kell?

BERTÓK.

Így parancsolja - e az Úr?

BALÁZSI.

Mind jól vagyon a' pénzen kívül; ezt tőlem el-
Fogađnotok nem kelle.

DORKA.

E' pont nem jutott

Eszünkbe.

BERTÓK.

Ha Kegyed akarja, még másodszor is
Próbáljuk.

BALÁZSI.

Oh nem, már elég, csak menjetek
Dolgotok után.

BERTÓK.

Hát nincs egyéb mondani való?

BALÁZSI.

Nincs semmi; mondom, menjetek csak bé. A' pénz
Tietek maradhat. EredjeteK; kevés idő alatt
Meglátjuk egymást. Nyitva legyenek szüntelen
Szemeitek; osztozzatok a' gondokban velem.

ÖTÖDIK JELENÉS.

BALÁZSI (egyedül).

Emitt a' szeglet-házban egy szabó lakik;
Majd azt veszem-fől kém gyanánt. Szakadatlanúl

A' házba' tartom a' leányt, 's melleje szemes
 Őrt rendelek. Hozzá bemenni nem hagyok
 Semminemű pántlika-, csipke-, tű-, gyolcs-árulót,
 Vagy osó-mosó, varró banyákat, és egyéb
 Illy csajvadékot; mert ezek nagyobbadán
 Azon tűnődnek kéz alatt: mi módokon
 Lehessen illy alattomos szerelmi cselt
 Sikeríteni. Eleget forogtam a' világban már:
 Ismérem annak furcsaságát. Rendkívül
 Űgyes legyen Kegyelme, hogy követje, vagy
 Levele becsuszhassék a' házba.

HATODIK JELENÉS.

GYULA, BALÁZSI.

GYULA.

Ez nekem
 Áldás' piacza, hogy mindig itt találkozom
 Az Úrral. Épen most szedém-rá ő Kegyelmet, és
 Pedig, hitemre mondhatom, igen emberül. —
 Hogy az urat elhagyám, a' nélkül, hogy eleve
 Álmodni is bátorkodám; magányosan
 Látam az erkélyen lebegni Czenczit, és
 A' közel eső fák' szív-derítő árnyiban
 Vidulni. Jelt adván nekem, dolgát legott
 Űgy tudta intézni; hogy a' kertbe illanék,

'S előttem annak ajtaját kinyitá. De csak
 Alig valánk teremében egy pillantatig:
 Féltékenyem' közelgető nyoma hallaték.
 Így meglepetve, mit tudott tenni egyebet
 Szegény leány, mint engemet téres magas
 Almárjómába zárni? Bétoppant amaz
 Tüstént kit én nem láthaték ugyan, hanem
 Hallám, miként lépdelt föl és alá sebes
 Léptekkel, és egy szót sem ejtve, mint fohászko-
 Gyakorta; mint ütött nehéz öklével az [dott
 Asztalra; mint rugott-föl egy körülé vígan
 Ugrándozó öl-ebet; 's mikép hányá veté
 Mogorva mód', akármí ötlött kezeibe.
 Ádáz karekkel tördelé szélel a' csinos
 Sellegeket is mellyeket a' kandalló fölé
 Czifraság gyanánt rakosgatott az ártatlan. —
 Kétség kívül, a' marha neszt kapott a' lány'
 Csinyjárul. Ekkor valami húsz fordulat után
 A' nyugtalan, boszonkodása' okát nem is
 Említve, kirohant olyanok' módjára: kik
 Haragjokat semmin kitölteni nem tudák;
 'S én is tokombul előbukám. De nem merénk
 További egygyütt-lételünkkel több veszélyt
 Próbálni; az tanácstalan lett volna; e' helyett
 A' következő éjjel akarok teremébe nesz
 Nélkül becúszni. Jel gyanánt háromszori
 Köhögést teend; 's ekkor kitárja ablakát,
 'S lábtón fogok feljutni karjaiba. De ezt

Csak mint barátomnak fedem - föl. Szívbeli
 Örömünk közölve nevedik, 's bár birjuk is
 Minden gyönyöreit a' világnak, semmibe
 Vesszük; ha más nem tudja, hogy birjuk azokat.
 Dolgom' szerencsés folyta, úgy vélem, azurat
 Érdekli. Magamat ajánlom. Én most elmegyek,
 Hogy rendelést tegyek.

HETEDIK JELENÉS.

BALÁZSI (egyedül).

Mennybéliék! tehát
 Nyomorult fejemnek csak pihenni sem ad időt
 Az elnyomattatásomon örvendező
 Végzet? tehát minden nyomon szemléljem-e
 Gondos figyelmem' eggyetértésök miatt
 Megszégyenülni? megért koromban legyek-e még
 Játéka egy bajusztalan csélcsapnak, és
 Eggy ártatlankodó hegyesnek? Engemet
 Húsz évig látott a' világ, mint philosophust,
 Szemlélni a' csalatkozott férjek' esetit,
 'S fürkészní ollyféle csinyokat, mellyek gyakran
 A' legokosabbnak is megássák a' gödröt.
 Mások' baján tanulva hajhásztam saját
 Lelkembe' módot, melly megójjá homlokom'
 Az utálatos czégértül, és a' többitül

Azt megkülönböztesse; és már gondolám,
 Hogy miuden elkövettetett általam ezen
 Dicséretes cél' elnyerésére, mit az ész
 'S emberi politika föltalált: 's ím! mintha csak
 Úgy volna a' sorsnak határozása, hogy
 Ezen keresztül semmi férj ment ne legyen a'
 Nap alatt: ezernyi e' pontba' nyert tapasztalás
 És fölvilágosodás után, teljes husz év
 Folytaig egyedül arra szánt elmélkedés
 Után, hogy óvakodva lépjek; lám azért
 Kerülém-ki más férjek' nyomát, hogy végre is
 Hinárba süllyedjek velök! De, durva sors! [eggy
 Téged hazuggá teszek én. Még birtokom
 Alatt vagyon a'tárgy; és, ha már csak ugyan szívét
 Ellopta tőlem a' ravasz: meggátolom
 Legalább, hogy a' még hátra-lévőt semmi mód'
 Kézre ne kerítse. Nem fog e' kalandra szánt
 Éj olly vigan lefolyni, mint ők gondolák.
 Még az vigasztal ennyi bűm- és bánatom
 Mellett: hogy a' számomra általok vetett
 Cselekrül értesíttetem; 's hogy a' csalárd
 Kalóz, ki rám veszélyt kohol, vágytársa' nyílt
 Füleibe hordja titkait.

•

NYOLCZADIK JELENÉS.

INTAI, BALÁZSI.

INTAI.

No, 's hát mikor
Lesz a' vacsora? vagy tán előbb sétálni is fogunk?

BALÁZSI.

Nem; én ma este böjtölök.

INTAI.

Honnét jön e'
Szeszély?

BALÁZSI.

Bocsánatot barátom; engemet
Más gond epezst.

INTAI.

Tehát menyekződ elhalad?

BALÁZSI.

Be igen tűnődöl más' ügyén.

INTAI.

Hly marczonán?
Mi féle kórság bánt? tán valami nagy
Baj érte szenvedélyedet kedves komám?

**Arczod' tekintve, csaknem esküdném réa,
Hogy eltaláltam.**

BALÁZSI.

Bármi ér is, annyiban
Legalább szerencse' fija leszek, hogy olyanok'
Tánczára jutni nem fogok, kik csendesen
Elnézik ön-hitvесеik' udvarlójainak
Ólálkodását.

INTAI.

Furcsa, hogy te illy derült
Ésszel megáldva, szüntelen csak e' silány
Tárgyon tünődöl, 's hogy csupán ebben leled
A' boldog élet' kutfejét; 's magadnak a'
Világon ennél tetszetősb becsület-nemet
Képzelnem tudsz. Zsugori, faragatlan, ravasz,
Gonosz-szívű, elvetemedett név mind csekély
Előtted e' pizsokkal eggybevetve: sőt
Akárhogy' élt valaki, derék ember lehet
Szemeidbe', csak hogy nője-csalta ne legyen az.
Ha voltakép vesszük-fől a' dolgot: mikép
Hiheted, hogy a' férjek' dicsősége csak ezen
Csupa-esettől függjön? és a' különben ép
Sziv, 's lélek illy gátolhatatlan szenny miatt
Kárhoztatásra érdemes legyen? miként
Kivánhatod, hogy a' férfi, választásaként
Arassa a' dicséretet, 's gyalázatot?
'S hogy hitvесе' kicsapásiból olly iszonyatos

Rémet teremtsen? — Elhihet'd, hogy az ember e'
 Csalatást kegyesb alakban is képzelheti ;
 Hogy a' véletlen csapások önmagokba' nem
 Gunyolhatók ; mert senki sem lehet kezes
 Azok ellen ; és hogy, bármiként gáncsol a' világ :
 Végtére is a' bajt itt egyedül a' mód szüli ,
 Mellyel viseljük azt ; 's ha jól szándékozunk
 Dolgunkat illy galyibában intézni : a' feszes
 Tulságokat kerülni kell. — Ne kövessük itt
 Sem a' szerfözlött kegyeskedő férjeket , a' kik
 Illyekbe' büszkélkedni nem szégyenlenek ,
 Hítveseik' udvarlóival dicsekszenek ,
 Talentumaikat kürtölik , sympathiát
 Vallanak irántok , kedvcsapongásikban , és
 Lakozásaikban részesülnek , 's így teszik :
 Hogy a' világ csudálja , mint lehetnek olly
 Orczátlanok , hogy oda pirongani mernek. Ezt
 Ócsárlom , az való : de szinte gyűlölöm az
 Ellenkező tulságot is ; 's ha gáncsolom
 Ama' galádok' pártfogójit : nem magasztalom
 Azon zegernyés férjeket , kiknek dühös
 És tomboló neheztelése majd nem az
 Egész világ' szemeit az általok csapott
 Lármára vonja ; mintha illy robajjal azt
 Kivánnák eszközölni : hogy nagy , és kicsiny
 Tudja , minemű bajok vagyon. E' két felekezet'
 Közepette még eggy van ; 's csak ez dicséretes.
 Ehhez csatolja magát imilly esetben a'

Bölcs férfi; ki, ha jégre vitetik, nincs soha oka
 Pirulni a' legsajnosabb kudarczon is,
 Mellyet nemünkön asszony ejthet. — Szóval a'
 Nő-csaltieság — felőle bárki mit zajog —
 Kegyesb ecsettel festve sokkal türhetőbb;
 'S mint mondtam, itt az egész ügyesség abban áll,
 Hogy csak világos oldalát tüntessük a'
 Világ' szemébe.

BALÁZSI.

Szép! Ezen magasztaló
 Beszédet a' papucs-rabok' czéhe szívesen
 Veheti; 's ki hallja, szinte kedve jön neki
 Belé avattatni.

INTAI.

Nem az állításom; én
 Becsmérlem ezeket, és egyedül azt sürgölöm:
 Ha már a' sors' keze az, kitűl feleségeink' [nánk;
 Nyerjük: tegyünk úgy, mintha koczkást játsza-
 Hol, ha a' szemek kedved szerint nem estenek,
 Vigyázva játszol, megvonod magad', szerény
 'S csendes viselet által javítasz dolgodon.

BALÁZSI.

Ez annyi, mintha mondanád: együnk, igyunk,
 Alugyunk 's hitessük - el magunkkal, hogy az
 Dolog magában semmi. [egész

INTAI.

Most te gondolod,
 Hogy valami elnész gúnyolást tevél: de, hogy

Őszinte szívvél szóljak, én számtalan egyéb
 Dolgot tudok, melly több tünődést érdemel,
 'S mellyet nagyobb kereszt gyanánt nézhetni,
 Ezen esetet, melly téged annyira retteget. [mint
 Gondolod-e, hogy, ha már szabadságomban állana
 Választani a' kettő közül, nem ohajtanék
 Az lenni inkább, mit te mondasz: hogy sem olly
 Jámbor menyecske' férje lenni, kinek fanyar
 Szeszélye, gyakran egygy semmiért patvarkodik;
 Egygy olly erény-sárkánynak, egygy olly becsüle-
 Ördögnek, a' ki szennyetlen erkölcsé' pajzsa [tes
 Mögé vonúl, 's ama' kis csalásért, mellyre nem
 Vetemedik, azt gondolja, just nyere szüntelen
 Paczkázni rajtam; 's mivel irántomhív: tehát
 Kivánni meri, hogy tőle mindent fölvegyek.
 Koma! újra mondom én, hogy a' nő-csaltaság
 Nem több, se' kevesebb, mint mivé maga teszi azt
 A' férfi: sőt bizonyos okokra nézve az
 Gyakran kívánatos lehet: 's így annak is,
 Mint bárminek, megvan bal és jobb oldala.

BALÁZSI.

Ha gyomrod eltüri, lássad: én nekem illy falat
 Nincs szám' izére; 's mintsem illy gyalázatot
 Kiálljak: inkább . . .

INTAI.

Oh az istenért! ne eskügyél,
 Mert hitszegésbe keveredel. Ha azt a' sors

Úgy rendelé: hijában aggódol; ez iránt
Tőled tanácsot kérni nem fog.

BALÁZSI.

Mit? nekem
Tűzne-e akárki homlokomra szarvakat?

INTAI.

Látod barátom, milly beteg vagy! — Hány ezer
Megszarvasított, kik, engedj meg, veled
Sem testre, sem lélekre, sem vagyonra nézve nem
Cserélnek?

BALÁZSI.

Én sem ő velök. — De végre e'
Dévajkodás untatni kezd; vessünk neki
Véget.

INTAI.

Te, mint látom, haragszol; de borúd' okát
Aligha föl nem fedezem. Isten veled. Utóbb
Eszmélj szavamra; (becsületed bármit sugall)
Midőn az ember égre földre esküszik,
Hogy nem leend belőle ez, vagy amaz; gyakran
Már félig azzá lett.

BALÁZSI.

No, én e' perczen is
Esküdni merek; és nyomban indulok, hogy e'
Jövendülés' valósulása ellen a'
Leghathatósb szert leljem. (Intai el.)

KILENCZEDIK JELENÉS.

BALÁZSI, BERTÓK, DORKA.

BALÁZSI.

Édesim, ti most

Segéljete. Irántami készségteken
 Épültem eddig is: de illy jó alkalom
 Azt próbakőre tenni, még soha sem vala.
 Ha most kezemre jártok, és bizalmamat
 Betöltitek: jutalmazatlan nem marad.
 Ama' tudva lévő férfiú (de ne üssetek
 Lármát belőle) a' jövő éjjel nekem
 Csalt vetni, és lábtón akar Czenczi' ablakán
 Titkon bemászni: hanem mi hárman álljuk- el
 Utját. Ti mind-ketten botot vegyetek, 's ha majd
 Közel az utolsó fogra, (mert az ablakot
 Majd annak idején fölnyitandom én) ti a'
 Czinkost botozzátok-meg emberül; de úgy ám,
 Háta veres és kék bélyeget viseljen, és [hogy
 Másodszor oda lopódni kedve legkisebb
 Se legyen. Azonban engemet ne nevezzetek
 Eggy szóval is, se' pedig, hogy ott vagyok, neki
 Sejteni ne hagyjátok. No! 's volna-e kedvetek
 Elősegéleni boszumat?

BERTÓK.

Uram, hogyha csak
Ütlekből áll az egész dolog: hagyja mi reánk
Az úr; csudálni fogja, milly súlyos kezem vagyok.

DORKA.

Az enyém is, ámbár szemre gyengébb, megfelel
A' páholásban hivatalának.

BALÁZSI.

Menjetek

Tehát, 's leginkább nyelvetek zabolán legyen.

(Bertók és Dorka el.)

Ez jó tanúság lessz egyébnek is: 's ha mindenik
Férj így fogadja sógorit: fogadom, ama'
Két-lábu szarvas állatok' száma megapad.

ÖTÖDIK FÖLVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

BALÁZSI, BERTÓK, DORKA.

BALÁZSI.

Oh gyilkosok! milly szörnyüséget tettetek
Ezen erőszakoskodás által.

BERTÓK.

Mi csak

Az úr' parancsait követtük.

BALÁZSI.

Ezen kopasz

Mentség mögé hijába' rejtezel: a' parancs
 Csak megverést, nem agyonverést rendelt; 's
 Hátára, nem pedig fejére ontani [csupán
 Kell vala a' záport. Ó egek! milly szörnyű bajt
 Halmoza a' sors fejemre. Hogy' vehetem reá
 Magamat, hogy e' hallottra csak pillantsak is?
 Menjetek a' házba; senkinek se szóljatok
 Azon ártatlan parancs felül, melly általam
 Adatott.

(Bertók és Dorka el).

Rövid idő múlva már virradni fog. —
 Majd egy kevéssé tanakodom, mit tegyek ezen
 Boldogtalan esetben. — Mi lesz belőlem! óh
 Mit mond az atyja, szegény, ha ezt hírül viszik
 neki!

MÁSODIK JELENÉS.

GYULA, BALÁZSI.

GYULA.

Ki lehet az ott? meg kell tekintenem egy kicsinyt.

BALÁZSI.

Ki láthatá-előre ezt ? . . .

(Gyulától, kit meg nem ismér, meglökve.)

No, ki taszigál,

Ha kérdenem szabad ?

GYULA.

Ah, Kegyed van itt Balázsi Úr !

BALÁZSI.

Igen, én vagyok; de hát az Úr ki' fia legyen ?

GYULA.

Én Gyula vagyok, 's épen Kegyedhez indulék
Egy kis szivességét kikérni. — Milly korán
Kibujt az Úr !

BALÁZSI (félre).

Minő zavar ez itt újlag ?

Varázslat-e ez, avagy csak agytünetemény ?

GYULA.

Nékem,

Hogy az igazat megvalljam, egy kissé szoros
Volt, csak kevéssel előbb, a' kapcza; 's áldom az
Égnek kegyelmét, hogy Kegyeddal épen e'
Perczben találkozom. Jövök jelenteni,
Hogy imént közölt merészletem sikerült, 's pedig
Olly derekasan, miként reményleni sem merém;
És épen olly eset miatt, melly arra volt
Intézve, hogy mindent dugába döntene.

Én nem tudom, mikép, ez ide rendeltetést
 Valahogy' gyaníták; és midőn már csak nem az
 Ablakba' voltam, ott terem hátam mögött
 Két három ember; azok szilaj mód' felemelik
 Karjaikat ellenem, botlásba hoznak, és
 Puff! lezuhanok. Ezen esés, a' véle párosult
 Kék foltokat, 's vagy húsz ütést hozzátevén,
 Kimente a' bajból. Amazok (kik közt vala,
 Úgy gondolom, a' féltékeny is) leestemet
 Ütéseik' következésének hívék, 's mivel
 Fájdalmaim miatt soká a' hely' színén
 Mozdulatlanul maradtam: azt vélték, hogy ők
 Agyonverének engemet; 's egyszerre mind
 Elíjedtenek. — Én motszanás nélkül egész
 Zsibajjokat kihallgatám, miként tolá kiki
 Másra az erőszakot, mint vádoló kiki
 A' sorsot, és mint sompolyodtak oda világ
 Nélkül tapintani, ha valósággal kimultam-e.
 Ítélje meg az Úr maga, ha illy sötétbe' jól
 Játshattam-e a' valódi holt' szerepét? — Azok
 Rémülve távoznak, és szinte magam is
 Tovább vonulni készülék: midőn ezen
 Színlett halálra fölrivadt szerelmesem
 Lélekszakadva futott alá (mivel amazok'
 Lármája füleibe fölhatott, 's a' zürzavar
 Közt nem leselve senkitől, észrevetetlen
 Kisuhanhatott). Hogy engemet minden súlyos
 Baj nélkül ére: magán kívül ragadtatott

Ebből eredt örvendezésiben. De még
 Mi több? szive' sugalmát követte végre; e'
 Tömlöczbe soha se térni többé vissza, el-
 Tökélte, és javát baját rám bizni nem
 Kétkedett. — Képzelve most az úr, mibe
 Dönthette volna őtet ártatlan szívének illy
 Vonása által ama' bolondnak képtelen
 Különczködése! 's milly veszélyre jutna, ha
 Én őtet annyira nem imádnám! Oh de, lánghevem
 Mellyel kebelem iránta ég, olly tiszta, mint
 A' nyári nap: 's inkább halált választanék,
 Mint azt, hogy őt megejtve lássam. Benne én
 Más sorsra méltó bájokat csudálok, és
 Engem egyedül a' sír szakaszthat-el szerelmitől
 Előre - látom mint neheztelend atyám:
 De az ő haragja lecsillapítására majd
 Lesünk időt. — Illyen kecskeknek kénytelen
 Vagyok megadni magam'! Szerezzen az ember ez
 Életbe', ha lehet, elégedést. — Most én az Úr'
 Kegyétül azt kérem — hanem mély hallgatás
 Alatt — vegye magához szerettemet rövid
 Időre, 's engedjen neki menedéket ön
 Házába'. Nem csak hogy nyomozhatná szegényt;
 'S azért szökését a' világ' szemei előtt
 Fedezni szükséges: hanem, tudja Kegyed azt,
 Illyen idomú leányka egygy ifjú-legény'
 Kezei között rendes gyanúra ad okot. —
 Mivel az urat, bizván okosságába, megbízám

Titkomban: egyedül csak reá bízhatom ezen Szerelmi zálogot is.

BALÁZSI.

Egészen kész vagyok Szolgálatodra, hidd - el azt.

GYULA.

Tehát ugyan Megteszi az Úr ezen szivességet?

BALÁZSI.

Meg én Édes örömet, 's magamon kívül ragadtatom, Hogy ez' alkalom, kedved' találni, módot ad. Áldom az eget, ki nékem ezt nyújtá: soha Még semmit illy örvendő nem tevék.

GYULA.

Miként Lekötelez engem az Úr kegyes jó-voltival! Megvallom, ellenzésre számolék: de most Látom Kegyed a' világhoz ért; és bölcs esze Az ifjuságnak lángjait menteni tudó. Ott ama' szegletnél egy cselédem őrzí őt.

BALÁZSI.

De mint fogunk hozzá? világosodni kezd Már egy kicsinyt. Ha helyben áltveszem, talán Meglát valaki: ha pedig magad mutatkozol Házamba; hogy menekedhetünk cselédeim?

Nyelvétül? Én úgy gondolom, legbiztosabb
Valamelly homályos helyre vinni őt. Az én
Sétányom erre még legalkalmasb hely: ott
Várom-be őtet.

GYULA.

Ez legokosabb gondolat.
Nem bánom; én hát csak áltadom a' leányt
Kegyednek, és fogadómba ballagok legott
Minden robaj nélkül. (el).

BALÁZSI.

Szerencse! ez' eggyetlen
Fordulatod ama' csapásokat, mellyek e' korig
Makacs szeszélyed által ostoroztanak,
Mind helyre pótolá.

(Képét köpönyegébe rejti).

HARMADIK JELENÉS.

GYULA, CZENCZI.

GYULA (Czenczit Balázsihoz vezetvén).

Ne aggódjál, hova
Vezetlek, én biztos lakást szerzek neked.
Lakomba vinni téged, annyit tenne, mint
Akarva vesztünket koholni. — Menj-be csak
Ezen kapun, 's engedd vezettetni magadat.
(Balázi megfogja Czenczi' kezét a' nélkül, hogy ez ráismerne).

C Z E N C Z I (Gyulához).

Mért hagysz-el édes?

G Y U L A.

Angyalom, most ennek így

Kell lenni.

C Z E N C Z I.

Hát legalább siess minél előbb

Ide vissza.

G Y U L A.

Erre maga szerelmem int.

C Z E N C Z I.

Oda

Minden vidámságom, mihelyt eltávozol.

G Y U L A.

Ollyankor én is szinte kedvetlen vagyok.

C Z E N C Z I.

Oh, ha ez igaz volna, nem igyekszénél odább.

G Y U L A.

Te kétkedel talán igaz szerelmemen?

C Z E N C Z I.

Te engemet nem úgy szeretsz, mint általam
Szerettettel.

(Balácsi huzza őt).

Jaj! milly igen huz engem ez!

GYULA.

Azért, mivel részünkre a' további itt-
Mutatkozás veszélyes: és javunkat keresi e'
Meghitt barátunk, mikor a' menetelt sürgeti.

CZENCZI.

De ismeretlen kéz után indulni! kit . . .

GYULA.

Semmit se rettegj e' miatt: ilyen kezek
Közt bárhol is igen jól leend dolgod.

CZENCZI.

Nekem

Egyedül Gyula' keze közt lehet valódi jó
Dolgom.

(Balázs ismét huzza őt').

Mért siettet az Úr olly szertelen?

GYULA.

Isten veled; a' közelgető nap távozást
Javall.

CZENCZI.

Mikor foglak megint láthatni?

GYULA.

Nem

Sok idő alatt.

CZENCZI.

Oh, addig is mint el fogom
Unni magamat!

G Y U L A (távoztában).

No, hála a' Mennybélinek!
Életem' öröme vágytársi kézből mentve van;
Most már nyugodtan alhatom.

NEGYEDIK JELENÉS.

BALÁZSI, CZENCZI.

BALÁZSI.

(Köpnögyegbe burkulva színtelt hangon).

Tessék velem jönni;
Nem itt leend szállása; más hová vagyon
Rendelve általam ezutáni nyughelye;
Biztos tanyára fogom személyét helyzeni.

(megismértetvén magát).

Ismérsz - e engem?

CZENCZI.

Oda vagyok!

BALÁZSI.

Czéda! ugy-e most
Szörnyíti megjelenésem érzékidet? ugy-e
Nem tetszik az, hogy alattomos szerelmedet
Tökéletében gátolom?

(Czenczi hátranéz, ha nem látja-e Gyulát).

Haszontalan

Híjják tekintetid segédül kedvesed' :

Messzebb van ő, semhogy segíthetne. Csak alig
Nőttél ki a' porbúl, 's már is miként kalandozol !

Hallatlan eggyügyüséggel azt kérded, ha a'
Gyermekeket a' kutban találják-e: 's azalatt
Éjjeli találkozásra rendeled csalárd

Szerelmesed'; 's hogy véle szökhess', lábhegyen

Illansz-ki ! Uram és istenem ! milly mézesen

Tud véle édelegni nyelved ! — tégedet

Mint látszik, iskolába vettek. Ki tatár

Taníthatott illy rögtön ennyire ? már tehát

Nem félsz a' lelkektől ? bizonyosan ez éjjel a'

Ficzkó merészséget lehellit beléd ? Te szemtelen !

Hogy vetemedél e' hitszegésre ? hogy tudál

Jó-téteményim' ellenére illy gonosz

Tökéletet fogadni elmédbe ? — Te kigyó,

Kit én keblemben fölmelengeték, 's mihelyt

Érzed, hogy élsz, hálátlanúl marni akarod

Ápolgatódat !

C Z E N C Z I.

Miért pirongat engemet

Az Úr ?

B A L Á Z S I (gúnnyal).

Valóban; mert okom nincs is reá !

C Z E N C Z I.

A' mit tevék, én abba' legkisebb gonoszt

Sem látok.

BALÁZSI.

Ugy-e? tehát talán nem is veszed
 Azt becstelenségnek, hogy ámitóddal el-
 Szökél?

CZENCZI.

Az, emberséges ember; ő nekem
 Megigérte, hogy feleségül elvesz. Én az Úr'
 Bölcs oktatásait követtem: az Úr pedig
 Úgy mondta volt, hogy a' vétek' elháríthatására
 Szükséges összekelni.

BALÁZSI.

Úgy? de én magam
 Akartam összekelni véled, 's gondolom
 Tudtodra is adám ezt elég világosan.

CZENCZI.

Igen; de, hogy négy szem között őszinte mód'
 Megvalljam, ő e' végre jobban megnyeré
 Izlésemet. Mert lám, az Úr szerint merő
 Kin és gyötirelem a' házasság élet; és az Úr'
 Beszédi annak rajzolatját rémletes
 Színekkel állítják-elő: ellenben ő
 Maga is gyönyörrel telve lévén, azt teszi,
 Hogy arra szinte kedve jön az embernek.

BALÁZSI.

Ah

Czinkos! mivel te szereted őt.

C Z E N C Z I.

Igen; valóban én

Szeretem Gyulát.

B A L Á Z S I.

'S olly szemtelen lehetsz, hogy ezt
Szemembe mondod?

C Z E N C Z I.

Mért ne mondanám? mikor

Úgy van.

B A L Á Z S I.

Szabad vala-e szeretned őt? czafra!

C Z E N C Z I.

De hát tehetek én róla? annak csak egyedül
Ő az oka: én majd észre sem vevém mikor meglett
A' dolog.

B A L Á Z S I.

Ezen szerelmi-vágyodat legott
El kelle fojtanod.

C Z E N C Z I.

De hogy' fojthattam-el
Azt, mi nekem olly örömömre szolgált?

B A L Á Z S I.

'S nem tudád,
Hogy nekem ez által visszatetszel?

C Z E N C Z I.

Nem biz' én;
Mi bajt okoz ez az Úrnak?

BALÁZSI.

Oh, talán örüljek is
Még rajta! E' szerint tehát nem is szeretsz
Te engem.

CZENCZI.

Az urat-e?

BALÁZSI.

Igen.

CZENCZI.

Oh valóba' nem.

BALÁZSI.

Mit? nem-e?

CZENCZI.

Hazugságot talán csak nem kíván
Tőlem.

BALÁZSI.

De hát mért nem szeret Kegyed engemet
Fitymándiné asszonyom?

CZENCZI.

Ez, isten tudja, nem
Az én hibám. Mért nem szeretteté magát az Úr,
Mint Gyula? reménylem, abban én nem gátolám.

BALÁZSI.

Minden tehetséggemmel arra törtem én:
De látom, igyekezetem egészen füstbe ment.

C Z E N C Z I.

Úgy hát ezen pontban bizonynyal ő tudósb,
Mintsem Kegyed; néki szívemet megnyerni csak
Játék vala.

B A L Á Z S I (félre).

Ni, hogy okoskodika' hitvány liba!
Kőhordta! errül egygy begyessem mondana [egygy
Többet. Balúl ismértem őt, vagy, engem úgy seg',
Ostoba leány e' tárgyba' bölcsebb, mint akar-
Melly lángeszű férfi.

(Czenczihez).

De ha már bölcselkedés'
Dühe szálla-meg: véled-e Madame Bölcsvölgyiné
Hogy tégedet tiz évekig csupán az ő
Számára hizlalgattalak töménytelen
Költségemen?

C Z E N C Z I.

Nem; ő, tudom, lefizeti egygy
Babkáig azt.

B A L Á Z S I (félre).

Az átkozott! olly szavakat ejt,
Mellyek boszonzódásomat kettőztetik.

(Fennszóval)

Hát czandra! lefizetheti-e nekem ő egész
Vagyonával is egyéb tartozásidat.

C Z E N C Z I.

Oh azok

Épen nem olly igen tetemesek, mint Kegyed
Gondolja.

B A L Á Z S I.

Mit? hát semminek nézed-e azon
Gondoskodást, mellyel neveltelek?

C Z E N C Z I (gúnnyal):

Ott, igaz,

Fölötte nagy jót tett az Úr velem! emberül
Taníttatott mindenre! Tán azt véli, hogy
Hizelkedem magamnak, és nem látom-ált
Eszemmel ostobaságomat? szégyenlem én
Azt, 's mostani koromban, hacsak lehet, buta
Nevet nem akarok érdemelni.

B A L Á Z S I.

Te gyülölöd,

Mint látom, a' tudatlan czímet, 's bármibe kerül
E' szóke ficzkótúl akarsz nyerni tudományt.

C Z E N C Z I.

Kétség kívül; a' mi keveset tudok is, csupán
Tőle eredett: én néki többel tartozom,
Mintsem Kegyednek.

B A L Á Z S I.

Nem tudom, mi ellenez,
Hogy e' daczos fecsegést ököllet torlani

Mulasztom. Ádázok, midőn csipős hidegségét
Látom; 's szívem' kívánságát betöltenék
Néhány pofoncsapások.

C Z E N C Z I.

Azt e' nyomba' meg-
Teheti az úr, ha abba' kedvét lelheti.

B A L Á Z S I (félre).

E' hang, ezen tekintet elfojtja haragom'
Lángját, a' gyengéd indulat' bájérzetét
Fölszítja keblemben, 's feledtető homályt borít
Utálatos tetteire. — Melly fonák dolog
Ez a' szerelem! milly furcsa, hogy mi férfiak
Ezen hitetlen állatok miatt ezer,
'S több gyengeségeknek bilincsiben nyögünk!
Hijányaikat isméri a' széles világ;
Mind féktelen, mind tartaléktalan csapat
Egész nemők, esze lelke hitvány, nála sem
Gyarlóbbra, sem hitetlenebbre nem talál a' szem:
'S még is tüzet vizet kiállunk kedvökért.

(Czenczihez).

Tudod-e mit? alkudjunk -meg újra.— Én neked
Mindent elengedek, 's előbbeni kegyemet
Visszaadom; ebből mérheted szerelmemet:
Szeress te is viszont, midőn illy jó szívet
Látsz bennem.

C Z E N C Z I.

Én szívből ohajtanék az Úr'
Kedvére járni: de mondja-meg, mint tehetem azt?

BALÁZSI.

Szegény szivecském, az neked könnyű dolog.
Halljad csak e' szerelem - fohászokat, tekintsd
E' lankadó tekintetet, szemléld egész
Személyemet: 's mondj-le azon éretlen poronty'
Ölelésirúl. — Kétség kívül valamelly varázs
Által nyeré-meg szivedet. — Elhidd, én velem
Százszorta boldogabb lehetsz. Te halálba' kedve-
A' tiszta söt pipes öltözetet; én nálam azt [led
Fogadom, fölösleg föltalálod. Én reád
Ölelgetést, czirólgatást, 's csókot fogok
Halmozni; ten-kényed szerint viselheted
Magadat ... Elég; nem szólok egyebet: ebbül el
Értheted a' többbit.

(félre).

A' szenvedély hova nem ragad!

(fennszóval)

Szóval, szerelmem végtelen; vele föl nem ér semmi
Az ég alatt. — Kivánod annak zálogát
Tőlem? Akarod, hogy sírjak? akarod hogy hajam?
Tépjem? akarod hogy kardra keljek érted? avagy
hogy
Fejembe lőjjek? Úgy vagyon, csak mondd-ki, én
Mindenre kész leszek, a' mivel szerelmemet
Bizonyíthatom irántod, te kegytelen!

C Z E N C Z I.

Íme', mind

Ezen beszédek engem eggy hajszálnyira

Sem érdekelnek: tőle egy pár szó nagyobb
Benyomást tehetne rám.

BALÁZSI.

De már ez szertelen

Megvetés, 's türelmemet fölülmuló
Ingerkedés! Legyen tehát: már most valósuland
Írántad eltökélt utólsó szándokom,
Te féktelen barom! Neked múlhatlanúl
El kell a' várostúl buczuznod. Eltolád
Magadtul önkényt vágyimat, 's egész a' vég-
Pontig csigáztál. Mind ezért egy klastromi
Örömtelen szugoly boszút fog állani.

ÖTÖDIK JELENÉS.

BALÁZSI, CZENCZI, BERTÓK.

BERTÓK.

Én nem tudom Uram, hogyan a' patvarban lehet:
De nékem úgy látszik, a' halott, és a' leány
Eggyütt elillantak.

BALÁZSI.

A' leány itt van: vezesd
Őtet saját szobámba.

(félre)

Ott nem fogja őt
Keresni; 's csak fél óra folytaig marad

Így. — Elmegyek kocsit keresni, hogy neki
Biztos lakot szerezzek.

(Bertókhöz)

A' mint csak lehet,
Bezárva tartózkodjatok, 's vigyázz reá,
Hogy szüntelen szem alatt legyen.

(Bertók el).

Talán, ha más
Vidékbe áltszállíttatik, szerelme' mámorát
Kialussza.

HATODIK JELENÉS.

GYULA, BALÁZSI.

GYULA.

Oh, kedves Balázsi Úr! bezeg
Én most egész földig lesujtva bú-kinom
Által, Uraságodhoz folyamodom. A' haragos
Ég eltökélte vesztemet: könyörületlen
Törvényteleniséggel kívánják szépemet
Keblemtől eltiltani. — Atyám megérkezett,
'S emitt közel szállott-ki kocsijából: oka
Pedig jövetelének (mit eddig nem tudék)
Az; hogy, minekelőtte nekem írta, engemet
Megházasított, és ezen frigy' ünnepét imitt

Kivánja üllni. Itélje-meg Kegyed maga,
 Mint részvevője nyugtalanságomnak: a'
 Sors sajnosabb játékot üzhete-e velem!
 Azon Szerencsy, ki iránt tegnap az urat
 Kérdeztem, az hozá fejemre e' vihart.
 Ide jött ő is atyámmal, tetézni vesztemet,
 És annak egyetlen leánya nekem vagyon
 Szánva jegyesül. Első szavokra csaknem a'
 Guta megütött; 's rájok tovább hallgatni sem
 Tudván (mivel atyám mondta, hogy tüstént ide
 Szándékozik) lélekszakadva indulék [az Urhoz
 Megelőzni őt, ha lehetne. Oh, kérem az Urat,
 Szövetkezésemet titokban tartsa: mert
 Elkeseredésének határa nem leend.
 Sőt, mivel az Úr előtte nagy hitelben áll:
 Próbálja szándokárúl őt lebeszélni.

BALÁZSI.

No hiszen . . .

GYULA.

Tanácsolja neki, hogy halassza eggy
 Kicsinyt a' dolgot. Mint barátom, ugy hiszem,
 Nem fogja megtagadni e' lépést szerelmentül.

BALÁZSI.

El nem mulasztom.

GYULA.

Egyedül Uraságodba' van
 Minden reményem.

BALÁZSI.

Jól van.

GYULA.

Én az Urat atyám
 Gyanánt tekintem. Mondja-meg neki, hogy
 korom
 Nem olly nagy... Ah! jön már! Figyeljen, ké-
 Okokra, mellyeket kezére adhatok. [rem, ez'

HETEDIK JELENÉS.

SZERENCSY, VÖLGYI, INTAI, GYULA, BALÁZSI.

(Gyula és Balázi a' szin' egyyik szegletébe vonúlva halkán
 beszélnek).

SZERENCSY (Intaihoz).

Szó nélkül is reád ismértem volna én:
 Kedves hugod' vonási rajtad annyira
 Kitünők. A' kedvező Hymen hajdan nekem
 Őt, birtokomba adta. Boldog volna most
 Éltem, ha a' könnyörületlen Párcák ezen
 Hú hölgyet újra visszahoznom engedék
 E' helyre: hogy velem izelítené azon
 Édes örömet; melly önnöninknek illy soká
 Tartó viszontagság után esett szives

Ölelésiből ered. De hogyha már a' sors
 Iszonyú hatalma elrablotta őt: nyugodt
 Elmével igyekezzünk viselni a' hijányt:
 'S érzük-be egyetlen gyümölcsével szerelmének,
 Melly tőle ránk maradt. Közelről érdekel
 Ez téged is: 's nem volna illő, nélkülöd
 Szabnom-ki sorsát. Völgyi' egyetlen fiját
 Gyulát fogadván vőmnnek, úgy vélem, javát
 Fogom eszközölni: mindazáltal szerfölött
 Ohajtanám, hogy tőled is jóvánhagyást
 Nyerhetne szándokom.

INTAI.

Az iránt kétkedni, ha
 Jóvánhagyom-e ebbéli választásodat,
 Annyit jelentene: mintha nálad ítéletem
 Rosz becsben állana.

BALÁZSI (külön Gyulához).

Igen, én azon leszek,
 Hogy jó szerén kezedre járjak.

(Indulni akar).

GYULA (külön Balázsához).

Még csak egy
 Pillantatig várjon.

BALÁZSI (Gyulához).

Ne kétkedj' semmit.

(Gyulát oda hagyja, 's Völgyinek ölelésére megy).

VÖLGYI.

Ah, minő

Gyengéd ezen ölelkezés!

BALÁZSI.

Milly kéj-özön

Árad-el egész valómon!

VÖLGYI.

Én azért jövék . . .

BALÁZSI.

Előadásod nélkül is tudom, mi ok

Hoza ide.

VÖLGYI.

Mit? hát már közölve volna véled is.

Tervem?

BALÁZSI.

Igen.

VÖLGYI.

Annál jobb.

BALÁZSI.

De fiad ellene vagyok

Ezen szövetségnek; 's le lévén már szive
 Foglalva, nem sejt abba' mást bűnál: azért
 Kért engem is, hogy akaratodról tégedet
 Lebeszéljelek. De én tanácslom, e' frigyet
 Hajtsd-végre haladék nélkül; és, ha rákerül,
 Használd atyai hatalmadat. — A' fiatalokat

Selten nyakon ragadni szükséges: nekik
Az engedékenység mirígy.

G Y U L A.

Oh áruló!

I N T A I.

Az én ítéletem viszont az; hogy, ha ön-
Szive nem hajol-rá, kényszeríteni képtelen [ért.
Volna. Hiszem azt, hogy Völgyi úr velem egyget

B A L Á Z S I.

Mit? hát saját fijátul engedné magát
Orrán vezettetni? — Te talán akarod, hogy olly
Puha légyen az atya: hogy engedelmességre se
Legyen szorítani képes önnön gyermekét?
Az volna még helyes, ha törvényt néki az
Szabhatna, kinek azt, tőle nyerni kellene.
Nem, nem; nekem meghitt barátom ő, 's az ő
Becsülete az enyém is: ha már szavát adá
Azt tellyesíteni tartozik. Mutasson ő
Erős karaktert ezen esetben, és vegyen
Erőt fijának balgatag vágyán.

V Ö L G Y I.

Te úgy

Beszélsz, miként illik; 's kezes vagyok arrul is
Hogy fiam adott szavamat ki fogja váltani
Kész engedelmessége által.

I N T A I (Balázsihoz).

Én igen

Csudálkozom; hogy te ezen összekeelés iránt

Olly végtelen' buzgólkodol; 's képzelni sem
Tudom, miféle ok javallja . . .

BALÁZSI.

Én tudom,
Mit cselekeszem, 's azt mondom a' mit mondanom
Kell.

VÖLGYI.

Jól beszél Balázsi Úr, 's azért . . .

INTAI.

Ezen
Név visszatetszik néki. Nem hallottad-e,
Hogy Kétlaky nevet vett-föl?

BALÁZSI.

Az semmit se' tesz.

GYULA.

Mit hallok!

BALÁZSI (Gyulához).

Úgy van, ebbül áll az egész titok:
Már most íteld meg ten-magad, mit kell vala
Tennem.

GYULA.

Minő szégyenbe dönt! . . .

NYOLCZADIK JELENÉS.

SZERENCSY, VÖLGYI, INTAI, BALÁZSI, DORKA.

DORKA.

Uram, hacsak
Maga oda nem jön az Úr, aligha már tovább
Tarthatjuk ottbenn Czenczit; ő, török szakad,
Ki akar rohanni, 's meglehet, hogy még talán
Ki is ugrik az ablakon.

BALÁZSI.

Vezettsék ide:
E' pillanatban akartam őt úgy is tovább
Szállítani.

(Gyulához).

Föl ne akadj ezen, barátom! a'
Folyvást való szerencse délczeggé teszi
Az emberi szívet. „Ma nekem, holnap neked“
Ez régi közmondás.

GYULA.

Van-e a' világ' kerekségén
Több illy pokolkín, mint a' melly engem gyötör!
Süllyedt-e valaha emberi teremtmény imilly
Örvénybe, mint én!

BALÁZSI.

Rajta! szabjatok minél
Előbb határ-napot a' menyekzőre: magam is
Kivánok abban részesülni; 's eleve is
Ajánlkozom.

VÖLGYI.

Szándékom amugy is ez vala.

KILENCZEDIK JELENÉS.

CZENCZI, VÖLGYI, SZERENCZY, BALÁZSI, GYULA,
INTAI, BERTÓK, DORKA.

BALÁZSI (Czenczihez).

Jersze te dicső mag, jersze; kit megtartani
Nem tudtak, és ki olly igen nyakaskodál.
Im itt van udvarlód; ha tetszik, köszönetül
Vess néki egy alázatos fő-biccenést.

(Gyulához).

Isten veled! a' kimenetel egy kissé kíváratid'
Megcsalja: de hiszen úgy se' juthat mindenik
Szerelmes a' kijelelt irányra.

CZENCZI.

Oh Gyula!

Hát eltűröd, hogy engem innét elvigyen?

GYULA.

Ah! én nem is tudom kinomban, hol vagyok.

BALÁZSI.

Menjünk csahos, menjünk.

CZENCZI.

Nem; én itten akarok

Maradni.

VÖLGYI (Balázsihoz).

Mondd-meg kérlek, itt valamelly titok
Fekszik. Mi egymásra meredünk, és semmi mód?
Nem tudjuk a' dolgot megérteni.

BALÁZSI.

Majd, ha több

Időt nyerendek, voltaképp kifejttem azt.
Még látjuk egymást.

VÖLGYI.

Hát hova szándékozol?

Te velünk nem úgy beszélsz, miként ohajtanánk
Tőled.

BALÁZSI.

Javaslam nemde, bármint duzzogott
Gyula, hogy az összekelést sokára ne halogasd.

VÖLGYI.

Igen; de ennek végrehajtására tudd azt is,
Hamár a' többit megsugák, hogy a' lány, kirül

Itt szó vagyon, kezeid között lappang; a' kit
Tudni-illik a' szerelemre méltó Lóritúl
Titkos Hymenbe' nemze volt Szerencsy úr....
Hát kire irányoztanak előbbi beszédeid?

INTAI.

Bámultam én is, hogy magaviseletét imént
Tapasztalám.

BALÁZSI.

Mit mondatok?

INTAI.

Hogy az én hugom
Szerencsy urral titkon összekelve egy
Leányt szüle, kinek sorsa szinte titok maradt
Az egész rokonság' szeme előtt.

VÖLGYI.

Ki neveltetés
Végett Szerencsytúl vidékre küldetett
Álnév alatt.

INTAI.

'S ez idő között az agyarkodó
Sors őt üzőbe vette, 's honjának körét
Elhagyni késztető.

VÖLGYI.

'S ezer veszélyeket
Kiállni a' tőlünk tova eső partokon.

INTAI.

Hol utóbb határtalan serénykedése olly
 Tetemes vagyont szerze neki, millyet hajdan a'
 Kaján ravaszság tőle itthon elrabolt.

VÖLGYI.

'S hazánkba térve nyomba' fölkereste azt,
 Kire gyermekének sorsa bizva volt.

INTAI.

'S azon
 Jó-szivü paraszt-nő tétovázás nélkül azt
 Vallá: hogy a' te kezedre adta őt', alig
 Négy évet ért korában.

VÖLGYI.

És hogy ezt csupán
 Nagylelküségedbe' bizakodva tette volt;
 Mivel ő szegény végső szükölködésbe süllyedett.

INTAI.

Szerencsy elragadva kéjtitül, ide
 Hozatá az asszonyt.

VÖLGYI.

Kit kevés idő alatt
 Itt látni fogsz, hogy fölvilágosítsa a'
 Rejtélyt előttünk.

INTAI.

Képzelem, milly sajnosan
 Esik ez neked: de ezt csak úgy tekintheted,

Mint a' szerencse' kedvezését. Mert, ha már
Előtted az legfőbb gyönyör, hogy szarvatlan
Maradj: hatalmasb módot arra nem találsz
A' nőtelenségnél.

BALÁZSI

(magán kívül ragadva, 's nem is szólhatva kirobban)

Huh!

TIZEDIK JELENÉS.

SZERENCSEY, VÖLGYI, INTAI, CZENCZI, GYULA.

VÖLGYI.

Mért rohant ez el

Illy szótlan?

GYULA.

Oh atyám, idővel majd ezen
Titkot világosan megérted. — Itt a' vak
Eset eszközölte azt, min eleve bölcs eszed'
Járattad. Én a' kölcsönös szerelem' varázs-
Ingereitől vonatva Czenczihez magam'
Lekötém adott szavammal. Ugyan ő az, kinek
Keresése végett jöttetek, 's kinek általam
Lett megvetése, csak kevésbe', hogy haragra nem
Gyulaszta téged.

SZERENCSY.

Errül én, mihelyt szemem
 Elejbe tünt a' lány, 'nem is kételkedém:
 'S azóta lelkem szüntelen lágyulva volt. —
 Jer magzatom! hagyd édelegjek véled az
 Öröm' andalító karjain!

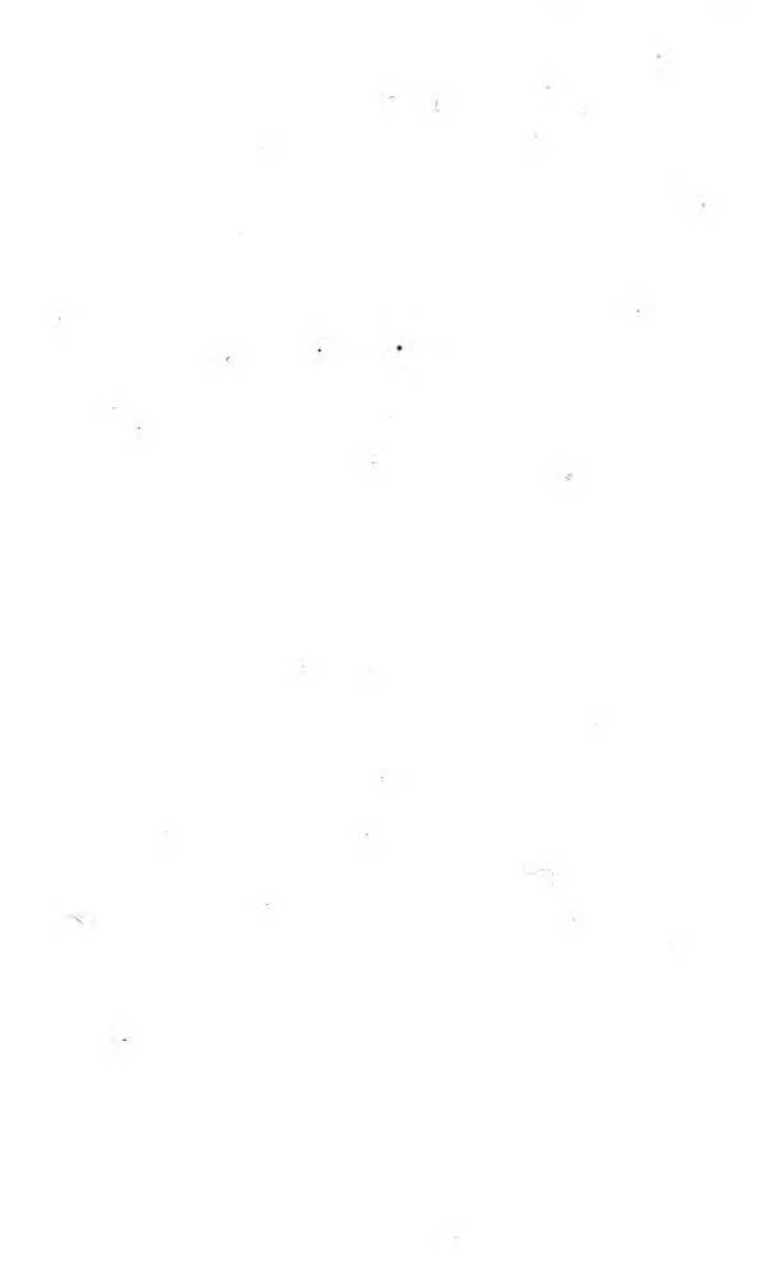
(megöleli Czenczit).

INTAI.

Jó sógor! én
 Igen örömet utánozód lennék; de azt
 A' hely' színe nem engedi. Jerünk a' házba a'
 Titkot kifejteni, bús barátunk' gondjait
 Lefizetni, 's hálát adni a' a' Mennybélinek,
 Ki mindeneket olly bölcsen intéz, és vezet.

TUDNIVALÓK.

1. A' m. t. Társaság ezen munkáknak csak kiadója lévén, nem kezeskedik a' bennök követett nyelvszabályokról, sem írásmódról, sem végre akárminemű nyelvet 's írást illető elvekről; egyedül arra kívánt a' kéziratok' birálatában ügyelni, hogy az elfogadott és sajtó alá bocsátandó kézirati munka, mint egész egy vagy más tekintetből ajánlható legyen, 's a' literatura' jelen állapotjában kiadásra méltónak tartathassék.

2. Nem vizsgálhatván meg a' benyújtott kéziratokat a' Társaság fejenként és egészben: ez, u. m. Nő k' i s k o l á j a, alúlrt és Schedel Ferencz r. tag, mint e' végre hivatalosan megbizottak' írásbeli ajánlására adatott sajtó alá.

3. E' színjáték azon 71 közül való, mellyek' fordítására a' Társaság 1831-ben Juniusban tagjait, és 1832-ben Martiusban a' magyar írókat általjában felszólítja.

4. A' Társaság által kiadott kéziratok közül ez, II-dik számu.

Dübrentei Gábor m. k.
Titoknak.

Österreichische Nationalbibliothek

+Z174550405

